

Medlemmer i Bodø kommunes kontrollutvalg

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Møtedato: Fredag 1. juni 2018, kl 09.00

Møtested: Formannskapssalen, Moloveien 16

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
18/18	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 19. april 2018
19/18	Selskapskontroll: Forvaltningsrevisjon Eierinnflytelse i Bodø kommune
20/18	Status for fremdrift i kommunens arbeid med eierstrategier
21/18	Status for kommunens økonomi
22/18	Oppfølging av forvaltningsrevisjon Internkontroll Helse og omsorg
23/18	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
24/18	Eventuelt

Eventuelle forfall bes meldt leder eller sekretariat (470 37 452)

Bodø, 18. mai 2018

Espen Rokkan (s)
Leder kontrollutvalget

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kopi sendes: Ordfører, rådmann, Salten kommunerevisjon IKS, varamedlemmer i kontrollutvalget til orientering (eventuell innkalling skjer særskilt).

SAK 18/18

Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 19. april 2018

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
01.06.2018

Vedlegg:

- Protokoll fra kontrollutvalgets møte 19. april 2018

Bakgrunn for saken:

Protokoll fra forrige møte i kontrollutvalget legges frem for godkjenning.

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 19. april 2018 godkjennes.

Inndyr, 18. mai 2018

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

PROTOKOLL – BODØ KONTROLLUTVALG

Møtedato: Torsdag 19. april 2018 kl. 09.00 – 13.30

Møtested: Blåsalen, Moloveien 16

Saksnr.: 09/18 - 17/18

Til stede:

Espen Rokkan, leder
Charlotte Ringkjøb, til og med sak 13/18
Åshild Opøyen

Forfall:

Lars Vestnes
Thor Arne Angelsen, nestleder

Varamedlemmer:

Kari Storstrand møtte for Lars Vestnes
Arild Mentzoni møtte for Thor Arne Angelsen

Øvrige:

- Daglig leder Steinar Bang Hansen, og økonomisjef Karl Olav Hansen, Bodø Spektrum KF, sak 10/18
- Kommunaldirektør Kornelija Rasic, sak 12/18
- Økonomi- og administrasjonssjef Jon-Arne Nymo, Bodø Havn KF, sak 13/18
- Tone Frydenberg (Helse og omsorg); Silje Valberg (Sikkerhet og beredskap); Smittevernlege Kai Brynjar Hagen (Helse og omsorg); Marvin Johansen, (Teknisk avdeling), sak 14/18
- Assisterende rådmann Anna Welle sak 14-15/18
- Avdelingsleder Liv Anne Kildal, og Forvaltningsrevisor Bjørn Vegard Gamst, Salten kommunerevisjon IKS
- Sekretariatsleder Lars Hansen, Salten kontrollutvalgsservice

**Godkjenning av innkalling
sakliste**

Innkalling og sakliste til møtet ble godkjent.

Arild Mentzoni meldte sak inn til eventuelt.

Merknader:

Ingen

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
09/18	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 18. januar 2018
10/18	Årsregnskap 2017 Bodø Spektrum KF – uttalelse fra kontrollutvalget
11/18	Årsregnskap 2017 Stormen konserthus Bodø KF – uttalelse fra kontrollutvalget
12/18	Årsregnskap Bodø kommune 2017 – uttalelse fra kontrollutvalget
13/18	Årsregnskap 2017 Bodø Havn KF – uttalelse fra kontrollutvalget
14/18	Redegjørelse fra administrasjonen: Kommunens arbeid med beredskap og samfunnssikkerhet
15/18	Redegjørelse fra administrasjonen: Status for gjennomføring av rammeavtale om kjøp av IKT-driftstjenester og tilhørende utstyr.
16/18	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
17/18	Eventuelt

09/18 Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 18. januar 2018

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 18. januar 2018 godkjennes.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 18. januar 2018 godkjennes.

10/18 Årsregnskap 2017 Bodø Spektrum KF – uttalelse fra kontrollutvalget

Daglig leder Steinar Bang Hansen, og økonomisjef Karl Olav Hansen møtte fra foretaket for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Til bystyret i Bodø:

Kontrollutvalgets uttalelse om Bodø Spektrum KF sitt årsregnskap for 2017.

Kontrollutvalget har i møte 19. april 2018 behandlet Bodø Spektrum KF sitt årsregnskap for 2017.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen datert 21.03.2018, og foretakets årsberetning for 2017. I tillegg har ansvarlig revisor og foretakets daglige leder supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger

Kontrollutvalget registrerer at driftsregnskapet legges frem med et regnskapsmessig merforbruk med kr 130 234. Det er ikke foretatt investeringer i 2017. Utvalget registrerer at foretakets styre

foreslår inndekning av merforbruket ved bruk av frie fond. Kontrollutvalget har ingen kommentar til forslag til inndekning.

Utover dette og det som fremgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet datert 21. mars 2018, har kontrollutvalget ingen merknader til Bodø Spektrum KF sitt årsregnskap for 2017.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Til bystyret i Bodø:

Kontrollutvalgets uttalelse om Bodø Spektrum KF sitt årsregnskap for 2017.

Kontrollutvalget har i møte 19. april 2018 behandlet Bodø Spektrum KF sitt årsregnskap for 2017.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen datert 21.03.2018, og foretakets årsberetning for 2017. I tillegg har ansvarlig revisor og foretakets daglige leder supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger

Kontrollutvalget registrerer at driftsregnskapet legges frem med et regnskapsmessig merforbruk med kr 130 234. Det er ikke foretatt investeringer i 2017. Utvalget registrerer at foretakets styre foreslår inndekning av merforbruket ved bruk av frie fond. Kontrollutvalget har ingen kommentar til forslag til inndekning.

Utover dette og det som fremgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet datert 21. mars 2018, har kontrollutvalget ingen merknader til Bodø Spektrum KF sitt årsregnskap for 2017.

**11/18   Årsregnskap 2017 Stormen konserthus Bodø KF – uttalelse fra
kontrollutvalget**

Forslag til vedtak:

Til bystyret i Bodø:

Kontrollutvalgets uttalelse om Stormen Konserthus Bodø KF sitt årsregnskap for 2017.

Kontrollutvalget har i møte 19. april 2018 behandlet Stormen konserthus Bodø KF sitt årsregnskap for 2017.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen datert 20.03.2018, og foretakets årsberetning for 2017. I tillegg har ansvarlig revisor supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger.

Kontrollutvalget gjør oppmerksom på at både regnskapsdokumentet og årsberetningen inneholder hvert sitt feile tall når det gjelder hva som var vedtatt investeringsbudsjett for 2017. Vedtatt budsjett for 2017 er kr 5 365 000.

Kontrollutvalget registrerer at driftsregnskapet legges frem med et regnskapsmessig mindreforbruk med kr 2 704 421. Utvalget registrerer at foretakets styre foreslår at mindreforbruket settes av til fond for å fremme regionens kulturliv ved egenproduksjoner og til kjøp av produksjoner med høyere økonomisk risiko. Kontrollutvalget har ingen kommentar til forslag til disponering.

Kontrollutvalget minner om kommunelovens § 48 nr 5 som bl.a setter krav om at det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling.

Utover dette og det som fremgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet datert 20. mars 2018, har kontrollutvalget ingen merknader til Stormen konserthus Bodø KF sitt årsregnskap for 2017.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Til bystyret i Bodø:

Kontrollutvalgets uttalelse om Stormen Konserthus Bodø KF sitt årsregnskap for 2017.

Kontrollutvalget har i møte 19. april 2018 behandlet Stormen konserthus Bodø KF sitt årsregnskap for 2017.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen datert 20.03.2018, og foretakets årsberetning for 2017. I tillegg har ansvarlig revisor supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger.

Kontrollutvalget gjør oppmerksom på at både regnskapsdokumentet og årsberetningen inneholder hvert sitt feile tall når det gjelder hva som var vedtatt investeringsbudsjett for 2017. Vedtatt budsjett for 2017 er kr 5 365 000.

Kontrollutvalget registrerer at driftsregnskapet legges frem med et regnskapsmessig mindreforbruk med kr 2 704 421. Utvalget registrerer at foretakets styre foreslår at mindreforbruket settes av til fond for å fremme regionens kulturliv ved egenproduksjoner og til kjøp av produksjoner med høyere økonomisk risiko. Kontrollutvalget har ingen kommentar til forslag til disponering.

Kontrollutvalget minner om kommunelovens § 48 nr 5 som bl.a setter krav om at det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling.

Utover dette og det som fremgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet datert 20. mars 2018, har kontrollutvalget ingen merknader til Stormen konserthus Bodø KF sitt årsregnskap for 2017.

12/18   **Årsregnskap Bodø kommune 2017 – uttalelse fra kontrollutvalget**

Kommunaldirektør Kornelija Rasic møtte for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Til bystyret i Bodø:

Kontrollutvalgets uttalelse om Bodø kommunes årsregnskap for 2017.

Kontrollutvalget har i møte 19. april 2018 behandlet Bodø kommunes årsregnskap for 2017.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen datert 12.04.2018, og rådmannens årsberetning for 2017. I tillegg har ansvarlig revisor og rådmannen supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger

Kontrollutvalget mener at presentasjon av årsregnskapet med tilhørende spesifikasjoner og noter samt rådmannens årsberetning, tilfredsstillende brukernes informasjonsbehov og gir et riktig inntrykk av Bodø kommunes aktivitet i 2017.

Kontrollutvalget har merket seg at årsregnskapet for 2017 viser et mindreforbruk med kr 121 220 000. Utvalget er ikke kjent med forslag til disponering av dette.

Ut over ovennevnte, og det som fremgår av saksfremlegget til kontrollutvalget i regnskapssaken og revisjonsberetningen av 12.04.2018, har kontrollutvalget ikke merknader til Bodø kommunes årsregnskap for 2017.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Til bystyret i Bodø:

Kontrollutvalgets uttalelse om Bodø kommunes årsregnskap for 2017.

Kontrollutvalget har i møte 19. april 2018 behandlet Bodø kommunes årsregnskap for 2017.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen datert 12.04.2018, og rådmannens årsberetning for 2017. I tillegg har ansvarlig revisor og rådmannen supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger

Kontrollutvalget mener at presentasjon av årsregnskapet med tilhørende spesifikasjoner og noter samt rådmannens årsberetning, tilfredsstillende brukernes informasjonsbehov og gir et riktig inntrykk av Bodø kommunes aktivitet i 2017.

Kontrollutvalget har merket seg at årsregnskapet for 2017 viser et mindreforbruk med kr 121 220 000. Utvalget er ikke kjent med forslag til disponering av dette.

Ut over ovennevnte, og det som fremgår av saksfremlegget til kontrollutvalget i regnskapssaken og revisjonsberetningen av 12.04.2018, har kontrollutvalget ikke merknader til Bodø kommunes årsregnskap for 2017.

13/18   **Årsregnskap 2017 Bodø Havn KF – uttalelse fra kontrollutvalget**

Økonomi- og administrasjonssjef Jon-Arne Nymo møtte fra foretaket for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Med forbehold om signert regnskap / årsberetning og revisors beretning:

Til bystyret i Bodø:

Kontrollutvalgets uttalelse om Bodø Havn KF sitt årsregnskap for 2017.

Kontrollutvalget har i møte 19. april 2018 behandlet Bodø Havn KF sitt årsregnskap for 2017.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen datert 17.04.2018, og foretakets årsberetning for 2017. I tillegg har foretakets daglige leder og ansvarlig revisor supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger

Kontrollutvalget registrerer at driftsregnskapet legges frem med et regnskapsmessig mindreforbruk med kr 5 341 056. Utvalget registrerer at foretakets styre foreslår at mindreforbruket settes av til fond for dekning av fremtidig vedlikehold. Kontrollutvalget har ingen kommentar til forslag til disponering.

Utover dette og det som fremgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet datert 17. april 2018, har kontrollutvalget ingen merknader til Bodø Havn KF sitt årsregnskap for 2017.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Til bystyret i Bodø:

Kontrollutvalgets uttalelse om Bodø Havn KF sitt årsregnskap for 2017.

Kontrollutvalget har i møte 19. april 2018 behandlet Bodø Havn KF sitt årsregnskap for 2017.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen datert 17.04.2018, og foretakets årsberetning for 2017. I tillegg har foretakets daglige leder og ansvarlig revisor supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger

Kontrollutvalget registrerer at driftsregnskapet legges frem med et regnskapsmessig mindreforbruk med kr 5 341 056. Utvalget registrerer at foretakets styre foreslår at mindreforbruket settes av til fond for dekning av fremtidig vedlikehold. Kontrollutvalget har ingen kommentar til forslag til disponering.

Utover dette og det som fremgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet datert 17. april 2018, har kontrollutvalget ingen merknader til Bodø Havn KF sitt årsregnskap for 2017.

14/18 Redegjørelse fra administrasjonen: Kommunens arbeid med beredskap og samfunnssikkerhet

Tone Frydenberg (Helse og omsorg); Silje Valberg (Sikkerhet og beredskap); Smittevernlege Kai Brynjar Hagen (Helse og omsorg); Marvin Johansen, (Teknisk avdeling) og assisterende rådmann Anna Welle møtte for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak

Omforent forslag til vedtak:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

15/18 Status for gjennomføring av rammeavtale om kjøp av IKT-driftstjenester og tilhørende utstyr.

IKT-sjef Frode Nilsen og assisterende rådmann Anna Welle møtte for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak

Omforent forslag til vedtak:

Orienteringen tas til etterretning.

Kontrollutvalget ber revisor kontrollere et utvalg innkjøp av kontorutstyr for å avklare om innkjøpene er i samsvar med betingelsene i inngått avtale. Videre bes revisor undersøke hvordan et utvalg av konkrete avvik fra avtalen følges opp av kommunen overfor leverandør. Revisor bes videre gi en kortfattet vurdering av om utlysning / inngått avtale kan gi grunnlag for at leveransen flyttes fra lokalt datasenter til skyløsning.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Orienteringen tas til etterretning.

Kontrollutvalget ber revisor kontrollere et utvalg innkjøp av kontorutstyr for å avklare om innkjøpene er i samsvar med betingelsene i inngått avtale. Videre bes revisor undersøke hvordan et utvalg av konkrete avvik fra avtalen følges opp av kommunen overfor leverandør. Revisor bes videre gi en kortfattet vurdering av om utlysning / inngått avtale kan gi grunnlag for at leveransen flyttes fra lokalt datasenter til skyløsning.

16/18   **Orienteringer fra revisjon og sekretariat**

Revisjonen orienterte:

- Bemanning: Forvaltningsrevisor Pål Strand har sluttet. Ny forvaltningsrevisor er ansatt og starter 1. august 2018.
- Forvaltningsrevisjon: Jobber med rapport jfr bestilling eierstyring (beregnes ferdig til juni-møtet), og bestilling forvaltningsrevisjon Oppfølging av bystyrets vedtak vedrørende fjernvarmeanlegg (beregnes ferdig etter sommeren). Ny forvaltningsrevisor tenkes satt inn på bestilling selvkost IRIS.

Sekretariatet orienterte:

- Om dokumenter vedlagt saken

Vedr dokument til orientering g) Kontrollutvalget kommer tilbake til spørsmålet om kommunens saksbehandling, men avventer i første omgang kommunens interne evaluering av saksbehandlingen.

17/18   **Eventuelt**

Arild Mentzoni tok opp spørsmål om hvordan kommunens avvikssystem fungerer, jfr medieoppslag (AN) om sen rapportering av avvik i forbindelse med personskaade på kommunalt ansatt lærer.

Utvalget kommer tilbake til dette spørsmålet i senere møte.

Ingen ytterligere saker til behandling.

Bodø den 19. april 2018

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Utskrift sendes:
Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer
Bodø kommune v/ ordfører og rådmann,
Salten kommunerevisjon IKS

SAK 19/18

Selskapskontroll: Forvaltningsrevisjon Eierinnflytelse i Bodø kommune

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
01.06.2018

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS 22.05.2018: Forvaltningsrevisjon Eierinnflytelse i Bodø kommune

Bakgrunn for saken

Bystyret vedtok i sak 16/183 Plan for selskapskontroll 2016-2019, hvor det i vedtaket ble bedt om en «undersøkelse av eierinnflytelse i Bodø kommune». Kontrollutvalget har på denne bakgrunn foretatt en bestilling av en selskapskontroll / forvaltningsrevisjon på dette området. Endelig bestilling ble vedtatt i utvalgets sak 11/17, 6. mars 2017, med oppstart høsten 2017.

Formålet med undersøkelsene var å vurdere Bodø kommunes eierinnflytelse i IKS og AS, styrearbeidet i disse selskapene og hvordan kommunen følger opp sine interesser i stiftelser. Ut fra dette ble det lagt opp til undersøkelser omkring følgende konkrete problemstillinger:

1. På hvilken måte utøver Bodø kommune eierinnflytelse i kommunale AS og IKS?
2. Hvordan gjennomføres styrearbeidet i praksis i kommunale AS og IKS?
3. Hvordan følger Bodø kommune opp stiftelsene i kommunen?

Når det gjelder problemstilling 1-2 har revisor foretatt intervjuer med: ordfører, leder politisk sekretariat, kommunaldirektør økonomi, kommunaldirektør for næring og utvikling,

seksjonsleder for utvikling og innovasjon og daglig leder Salten Regionråd. For problemstilling 2 er det innhentet dokumenter og en skriftlig redegjørelse fra daglig leder i tre av kommunens selskaper: Bodø Energi AS, Bodø Spektrum AS og Salten Brann IKS.

Revisjonskriterier (krav og forventinger som kan stilles til den funksjon/aktivitet som undersøkes av revisjonen), hentes fra stiftelsesloven når det gjelder problemstilling nummer 3. De to øvrige problemstillingene er deskriptive, og det utarbeides ikke revisjonskriterier for disse. Rapporten inneholder en lengre gjennomgang av bestemmelsene i stiftelseslovgivningen, og revisor oppsummerer kriteriene som følger:

- *Styret har ansvaret for at stiftelsens kapital forvaltes på en forsvarlig måte*
- *Utdelinger skal vedtas av styret*
- *Utdelinger til oppretter er forbudt*
- *Selvtendighetskravet:*
  - *Kommunen bør velge representanter med tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å utøve vervet på en forsvarlig måte*
  - *Kommunen må ikke utøve rådighet over stiftelsen*
  - *Kommunen må ikke utsette stiftelsen for et utilbørlig press*
  - *Avtaler som stiftelsen inngår med kommunen skal være i stiftelsens interesse og i tråd med stiftelsens formål*
  - *Avtaler mellom stiftelsen og kommunen skal være balanserte og på vanlig gode vilkår*

Revisors funn og vurderinger: problemstilling 1: På hvilken måte utøver Bodø kommune eierinnflytelse i kommunale AS og IKS?

Eiermeldingen fra 2015 er et overordnet styringsdokument hvor det bl. a er satt opp 10 prinsipper for eierstyring. For interkommunale selskaper (IKS) og andre selskapssamarbeider er det i Salten utarbeidet og vedtatt en Felles strategi for samarbeid og eierstyring, med bl.a 4 prinsipper for eierstyring, og avklaringer vedr deltagelse i representantskap og opplæring av folkevalgte.

Når det gjelder de selskapsspesifikke eierstrategiene viser revisor til bystyrets vedtak 10.12.2015 om at «*Det lages spesifikke eierstrategier for foretak og selskap*». De nevnte strategiene er avklart for Kommunale Foretak, men ikke for selskap.

Ut over de formelle arenaene for eierstyring, gjennomføres også eiermøter mellom kommune og selskap. Jfr Eiermeldingen kan kommunen ta initiativ til å innkalle samtlige eiere til et eiermøte dersom det er behov for uformell drøfting av en sak. Revisor nevner at det ikke foreligger noen formell plan for hvordan eiermøte gjennomføres, men at det skrives referat fra møtene. Styrene har kunnet be om eiermøter når det er behov for å ivareta særlige utfordringer.

Når det gjelder valg av styrerepresentanter og styresammensetning, viser revisor til prinsipp 8 i Eiermeldingen: *Styresammensetningen skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut ifra selskapets egenart*. Ifølge revisor har de intervjuede gitt tilbakemelding om at det har blitt mer fokus på dette de siste årene, bl.a med at det nå brukes mye tid på å finne de rette personene.

Når det gjelder folkevalgtopplæring i styrearbeid nevnes at det gjennomføres opplæring av styrene og folkevalgtopplæring (og eieropplæring som del av denne) i begynnelsen av valgperioden.

Revisors funn og vurderinger: problemstilling 2: Hvordan gjennomføres styrearbeidet i praksis i kommunale AS og IKS?

Revisor har foretatt en gjennomgang i forhold til styrene i 3 ulike selskap:

Bodø Energi AS: Selskapets styreinstruks har følgende innhold som relaterer seg til tema for revisors undersøkelse / problemstilling:

- Styrets oppgaver herunder hvilke typer saker som skal styrebehandles
- Daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret
- Instruks om innkalling og møtebehandling
- Ansvar for informasjonsflyt

Administrerende direktør bekrefter overfor revisor at det ikke foreligger noen selskapsspesifikke eierstrategier som gir styret noen klar forståelse av kommunens interesse i selskapet.

I hovedsak er det administrasjonen som tar initiativ til behandling av saker i styret, men styret har også initiert egne saker. Selskapet rapporterer i generalforsamlinger, men at det uformelt er kontakt mellom styreleder / administrerende direktør og ordfører / rådmann i viktige saker. Eiermøter har vært gjennomført.

Bodø Spektrum AS: Selskapets styreinstruks har følgende innhold som relaterer seg til tema for revisors undersøkelse / problemstilling:

- Hvilken type saker som skal styrebehandles og styrets oppgaver
- Daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret
- Regler for møteinnkalling
- Møtebehandling
- Ansvar for føring av møteprotokoll

Daglig leder bekrefter overfor revisor at det ikke foreligger noen selskapsspesifikke eierstrategier som gir styret noen klar forståelse av kommunens interesse i selskapet.

Imidlertid trekkes frem at styre og administrasjon forholder seg til vedtekter, strategiplan og målsettinger.

Selskapsstyret forholder seg til generalforsamling v/ ordfører som eierorgan, og rapportering skjer i henhold til aksjelovens bestemmelser. I tillegg rapporteres det på status i eiermøter.

Salten Brann IKS: Selskapets selskapsavtale kap 5 har følgende innhold som relaterer seg til tema for revisors undersøkelse / problemstilling:

- Innkalling til styremøter
- Saksbehandling i styret
- Styrets myndighet

Det er utarbeidet og vedtatt en egen virksomhetsstrategi for selskapet (vedtatt i representantskapet i mai 2017).

Initiativ til saker i selskapets styre kommer fra både administrasjon og fra selskapets styre. Det er gjennomført eiermøte (januar 2018) i forhold til den nye interkommunale eierstrategien.

Videre nevnes at det er gjennomført eget kurs for administrasjon, styre og representantskap i styring, ledelse og roller.

Revisors funn og vurderinger: problemstilling 3: Hvordan følger Bodø kommune opp stiftelsene i kommunen?

Revisor tar her for seg Bodø kommunale boligstiftelse (BKBS)

Rapporten gjør rede for noe historikk for stiftelsen herunder opprettelsen i 1974, og forsøk i 2012-2013 overfor Stiftelsestilsynet om omdanning til opphør.

Revisor har undersøkt avtaleforholdet mellom kommune og stiftelsen med bakgrunn i avtalen fra mars 1996. Ny avtale er trådt i kraft desember 2017. Avtalen fra 1996 innebar at stiftelsen leide ut hele sin boligmasse til kommunen (435 boenheter – ytterligere 69 boenheter senere lagt til).

Det fremgår av avtalen at kommunen forplikter seg til at *«det bygningsmessige vedlikehold og utenomhusvedlikehold holdes på samme standardnivå som når stiftelsen selv ivaretok dette».*

«Vedlikeholdet skal være av en slik karakter at det ikke forringer stiftelsens eiendomsmasse».

«Stiftelsens vedtak om at boligene ikke skal merke seg negativt ut i omgivelsene skal ivaretas av Bodø kommune».

Videre i avtalens punkt 5 og 6:

5. Dersom Bodø kommune finner det formålstjenlig at Bodø kommunale boligstiftelse skal skaffe tilveie nye boliger som kommunen har behov for, skjer dette ved særskilt vedtak av formannskapet. Bodø kommune vil leie inn disse boligene under samme forutsetninger som omtalt i denne kontrakt.

6. Dersom Bodø kommune ikke kan nyttiggjøre seg boliger som i dag leies inn av Bodø kommunale boligstiftelse, skal boligene avhendes. Salgssummen skal da enten benyttes til ekstraordinær nedbetaling av gjeld eller reinvestering i nye boliger som Bodø kommune er interessert i å leie.

Fra rapportens oppsummering vedrørende stiftelsen tas med i sin helhet:

Stiftelsen er innrettet slik at alle praktiske oppgaver i hovedsak ivaretas av kommunen. Kommunen har sett det slik at skillet mellom stiftelsen og kommunen kun er formalitet, uten praktisk betydning, og dessuten at kommunen og stiftelsen i hovedsak har sammenfallende interesser.

Stiftelsen leier ut hele sin boligmasse til Bodø kommune, fra 1. april 1996. Det er ikke avtalt en fast leiesum pr måned. Det er i stedet avtalt at leien skal være så høy at den dekker stiftelsens kostnader til blant annet renter og avskrivninger. Stiftelsens rentekostnader faller over tid, og det samme gjør dermed leieinntektene. Pr. 2012 er stiftelsens leieinntekter nede på ca. 1000 kr. pr enhet, pr måned.

Kommunen har også forpliktet seg til å ivareta vedlikeholdet av stiftelsens boliger. Det er ikke angitt noe nivå på vedlikeholdsplikten i form av et kronebeløp, en prosentsats eller ved å vise til en ekstern målestokk eller standard. Det er i stedet avtalt at vedlikeholdet skal holdes på samme nivå som når stiftelsen selv ivaretok dette.

Vedlikeholdsplikten er beskrevet med svært vage og skjønnsmessige begreper, og dette må ses i sammenheng med at en ved inngåelse av avtalen (overlevering av boligmassen til leietaker Bodø kommune) ikke gjorde noe forsøkt på å kartlegge og dokumentere tilstanden.

Avtalen inneholder ingen mekanismer for å føre kontroll med i hvilken grad kommunen følger opp vedlikeholdsplikten, hverken bygningsteknisk eller i kroner og

øre. Avtalen tar ikke hensyn til de spesielle forhold som gjelder for brukergruppen. Stiftelsen har ikke sikret seg mot skader eller mislighold. Begrepene som er brukt, og måten avtalen er satt sammen på, er egnet til å tilsløre de underliggende økonomiske realitetene i avtalen.

Det er mulig at avtalen, slik den fungerer i praksis, innebærer at utdelingsnivået settes uforsvarlig høyt, i strid med kravet til forsvarlig forvaltning i stiftelsesloven § 18. Avtalen fremstår ikke som balansert og på vanlig gode vilkår. Det er et åpenbart misforhold mellom partenes ytelser, i stiftelsens disfavør. Det var åpenbart ikke i stiftelsens interesse å gå inn på denne avtalen.

Stiftelsen leier ut hele sin boligmasse til Bodø kommune mot et vederlag som ligger vesentlig lavere enn markedsverdi/markedsleie. Dette innebærer at stiftelsen foretar løpende utdelinger. Det ser ikke ut til at styret har vært klar over at avtalen innebærer utdeling av stiftelsens kapital.

Revisjonen mener avtalen innebærer løpende utdelinger fra stiftelsen til oppretter, i strid med forbudet i stiftelsesloven § 19 annet ledd.

Å leie ut boligene til Bodø kommune, til underpris, er ikke i samsvar med stiftelsens vedtektsbestemte formål. Det er styret som skal vedta utdelinger, herunder nivået på utdelingene, og påse at de er i tråd med stiftelsens formål. Det er ikke fattet styrevedtak om utdelinger.

Revisjonen mener avtalen innebærer utdelinger som ikke oppfyller formkravene i stiftelsesloven.

Revisors anbefaling:

Revisors anbefaling tas med her i sin helhet:

Bodø kommune har en sterk og vedvarende interesse i forvaltningen av BKBS. Kommunen er oppretter og er gjennom vedtektene satt i en posisjon hvor en har faktiske muligheter til å påvirke og utøve rådighet ut over det som er tillatt etter stiftelsesloven. Kommunen må derfor utvise særskilt aktsomhet i saker som berører BKBS.

- Bodø kommune må påse at det er realitet i Bodø Kommunale Boligstiftelses selvstendighet.

En stiftelse har ingen eiere. Ved valg av representanter til styret i BKBS, bør kommunen legge mindre vekt på å fremme egne interesser og legge mer vekt på kandidatenes kapasitet til å fylle rollen slik loven forutsetter.

- Bodø kommune må sikre at kommunens selskapsstyrer innehar tilstrekkelig kompetanse og kapasitet.

Kommunestyret i Bodø har vedtatt at det skal utarbeides selskaps-spesifikke eierstrategier for Bodø kommunes selskaper.

- Bodø kommune bør sørge for klarhet i bestillingen av selskaps-spesifikke eierstrategier til AS og IKS.

Revisor opplyser at det er medgått 650 timer til utarbeidelse av rapporten.

Rådmannens kommentar:

Rådmannens kommentar er i sin helhet lagt ved rapporten. Rådmannen tar opp at rapporten for boligstiftelsens del tar opp en ikke lenger gjeldende avtale idet ny avtale mellom kommune og stiftelse er inngått mot slutten av 2017. Revisor har kommentert og forklart dette i rapporten.

Øvrige forhold vedr eierstrategier:

Kontrollutvalget har i løpet av 2017 og 2018 med jevne mellomrom fått orientering om status for kommunens arbeid med eierstrategier. Utvalget fikk en slik orientering i oktober 2017, hvor utvalget fattet følgende vedtak:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

Kontrollutvalget viser til bystyrets vedtak 10. desember 2015, sak 15/158 *Bodø kommunes eierskapspolitikk - eierskapsmelding 2015*, der bystyret ber om utarbeidelse av spesifikke eierstrategier for foretak og selskap. Videre viser utvalget til bystyrets vedtak i sak 16/90 *Kommunale foretak - eierstrategier og retningslinjer for samhandling*, hvor det fremkommer at «Rådmannen vil fortsette arbeid med utvikling av rutiner for oppfølging av kommunens eierskap, inkludert IKS-selskap og aksjeselskap». Utvalget registrerer at foretak og administrasjon har igangsatt et arbeid med oppfølging av bystyrets vedtak, men at arbeidet med eierstrategier for foretakenes del ikke er ferdigstilt på tross av tiden som har gått siden bystyrets vedtak. Det er ikke tilfredsstillende at det går så lang tid før oppfølging av bystyrets vedtak slutføres. Kontrollutvalget understreker administrasjonens og foretakenes ansvar for oppfølging av bystyrets vedtak.

Til kontrollutvalgets møte 1. juni 2018 er det bedt om informasjon fra administrasjonen om status for om kommunens arbeid med eierstrategier på selskapsnivå, utenom Interkommunale selskap og Kommunalt Foretak.

Vurdering:

Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en undersøkelse og utarbeidet en rapport vedrørende i samsvar med bestillingen. Bestillingen ble gjort i mars 2017, mens rapporten er klar til behandling mai 2018. På tidspunktet for bestillingen tilsa prosjektplanen at prosjektet ikke kunne starte opp før høsten 2017. Dette var begrunnet med kapasitetsmessige forhold hos revisor.

Rapporten får frem at avtalen (1996) mellom kommunen og stiftelse ikke har vært en balansert avtale mellom to likeverdige selvstendige parter. Videre manglende kontroll fra styret og at det er foretatt ulovlige tildelinger til kommunen som var oppretter av stiftelsen.

Som revisor påpeker i rapporten og som kontrollutvalget har påpekt i oktober 2017, er det fortsatt ikke utarbeidet spesifikke eierstrategier for selskaper, slik bystyret vedtok i 2015. Det

kan være aktuelt å i vedtaks form påpeke at det går såpass lang tid uten at oppfølging av bystyrets vedtak er slutført ved oppfyllelse av bystyrets vedtak om utarbeidelse av spesifikke eierstrategier for selskap.

Forslag til vedtak (innstilling til bystyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Eierinnflytelse i Bodø kommune er forelagt bystyret i Bodø og tas til etterretning.
2. Bystyret ber administrasjon og eierutvalg merke seg rapportens anbefalinger.
3. Bystyret vil trekke frem vil trekke frem følgende forhold for oppfølging:
  - a. Utarbeidelse av spesifikke eierstrategier for selskap
  - b.

Inndyr, 25. mai 2018

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Salten kontrollutvalgsservice

Dato 24.05.2018

Jnr. 18/500

Arkiv nr. 412 10.3

Hjemmel u off:

SALTEN
KOMMUNEREVISJON

Forvaltningsrevisjon

***Eierinnflytelse i Bodø
kommune***

Bodø kommune

Han skal tekke huset vel og holde dem dråpeslause, og vedlikeholde torvtak, vindskier og rafier slik at det ikke kommer fuktlighet på veggene. Om husene blir vedlikeholdt slik, kan leilendingen ikke gjøres ansvarlig for at hus eldes. Men lar han et hus råtne ned av vannrokt, må han bygge et nytt i stedet.

Magnus Lagabotes landslov, 1276

FORORD

Forvaltningsrevisjon i kommunesektoren innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Forvaltningsrevisjon er en lovfestet og særegen form for revisjon av offentlig virksomhet, og en del av den kommunale egenkontrollen.

Det er ikke til å komme fra at prosjektet har dratt ut i tid fra prosjektet ble bestilt 14.10.2016. Dette skyldes nok i all hovedsak utfordringer med å finne en god metode og «angrepsvinkel» for å forsøke å besvare problemstillingene som er reist. Det forhold at Bodø kommune har vært, og er midt i et prosjekt med å rydde opp i forholdene som omfattes av prosjektet, har også vært en utfordring. Vi vil likevel benytte anledningen til å takke ansatte og folkevalgte i Bodø kommune som har vært positive i sitt bidrag til gjennomføringen. Det samme gjelder representantene fra de selskapene som har bidratt i prosjektet. Særlig med tanke på de korte fristene revisjonen har operert med avslutningsvis, for å få landet prosjektet før sommeren.

Bodø, 22.05.2018.

Bjørn Vegard Gamst
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Pål Strand
forvaltningsrevisor

Innholdsfortegnelse

0. SAMMENDRAG	5
1. INNLEDNING	11
2. FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER	11
2.1 Formål	11
2.2 Problemstillinger	11
3. METODE OG GJENNOMFØRING	11
3.1 Metode	11
3.2 Datainnsamling	11
3.3 Avgrensninger	12
3.4 Dataenes reliabilitet	12
4. REVISJONSKRITERIER	12
5. FAKTA OG VURDERINGER	18
5.1 På hvilken måte utøver Bodø kommune eierinnflytelse på kommunale AS og IKS?	18
5.1.1 Generelle eierstrategier for AS og IKS	18
5.1.2 Generelle eierstrategier for IKS og andre selskapssamarbeider	20
5.1.3 Selskapsspesifikke eierstrategier	20
5.1.4 Systematisering av området eierstyring	21
5.1.5 Eierstyringen i praksis	22
5.1.6 Eiermøter/kontaktmøter	22
5.1.7 Valg av styrerepresentanter og styresammensetting	23
5.1.8 Folkevalgtoppløring i styrearbeid	24
5.2 Hvordan gjennomføres styrearbeidet i praksis i kommunale AS og IKS?	24
5.2.1 Bodø Energi AS	24
5.2.2 Bodø spektrum AS	26
5.2.3 Salten Brann IKS	27
5.3 Hvordan følger Bodø Kommune opp stiftelsene i kommunen?	32
5.3.1 Generelt	32
5.3.2 Avtalen med Bodø kommune	34
5.3.3 Regnskap	35
5.3.4 Forvaltning	35
5.3.5 Revisors vurdering	36
6. KONKLUSJON	41
7. ANBEFALING	42
8. RÅDMANNENES KOMMENTAR	43
9. KILDER	44
10. VEDLEGG (rådmannens kommentar)	45

0. SAMMENDRAG

Formålet med prosjektet er å få en forståelse av Bodø kommunes eierinnflytelse i AS og IKS, styrearbeidet i disse selskapene og hvordan kommunen følger opp sine interesser i stiftelsene.

Revisjonen ser i denne rapporten på følgende problemstillinger:

1. På hvilken måte utøver Bodø kommune eierinnflytelse på kommunale AS og IKS?
2. Hvordan gjennomføres styrearbeidet i praksis i kommunale AS og IKS?
3. Hvordan følger Bodø kommune opp stiftelsene i kommunen?

Bodø kommune har i eierskapsmeldingen fra 2015 som gjelder for valgperioden 2015-2019 gitt en samlet oversikt over kommunens eierposisjoner og redegjørelse for de ulike elementene i eierskapspolitikken.

Eierskapsmeldingen har som formål å øke kunnskapen om de kommunale selskapene og rammene for styring og kontroll av selskapenes virksomhet.

Bodø kommune har ved vedtak i bystyret 10.12.2015 forpliktet seg til å legge til grunn de ti overordnede prinsipper for eierstyring, for kommunens arbeid med eierskap i kommunale foretak, aksjeselskaper og interkommunale selskaper. Slik de fremgår av Eierskapsmeldingen fra 2015. I tillegg ble det vedtatt at det skal lages spesifikke eierstrategier for foretak og selskap.

Bystyret vedtok i samme møtet å slutte seg til Salten Regionråds forslag til interkommunale eierstrategier for IKS og andre selskapssamarbeider i Salten. Forhold som det er lagt føringer for i forslaget er valg av finansieringsmodell, deltakelsen i representantskapet, samarbeidsformer og obligatorisk opplæring av folkevalgte mm.

De selskaps spesifikke eierstrategiene er så godt som «landet» når det gjelder KF. Når det gjelder AS og IKS er det stor enighet om at det er behov for eierstrategier, men det virker som det ikke full klarhet i forholdene rundt arbeidet med disse.

Det pågår et arbeid med å få ryddet opp på området eierstyring, og det legges til grunn fra ordførers side at det er gjort et stort arbeid på dette området allerede og det arbeides med å få enda bedre kontroll.

Blant de intervjuede er det stor enighet i at eierstyringen utøves via de formelle fora som er ment for dette. Det er også mye fokus på at det ikke skal drives politikk i selskapsstyrene.

Det holdes eiermøter og de spurte legger til grunn at eiermøtene gjennomføres innenfor rammene av veiledningen fra KS, og videreføringen av dette i eierskapsmeldingen fra 2015. Det er en uttalt målsetning fra Ordfører å få til bedre regelmessighet i eiermøtene.

Valg av styrerepresentanter og sammensetting av styrene ivaretas av en valgkomite som består av ordfører, varaordfører og en representant fra opposisjonen. Det legges til grunn at det arbeides mye med dette og at det er kompetanseprofilen i selskapet og selskapets behov som er avgjørende for valgene.

Både ordfører og Leder politisk sekretariat/formannskapssekretær viser til at det gjennomføres opplæring av styrene og folkevalgtopplæring, og eieropplæring som del av denne, på våren i begynnelsen av hver valgperiode. Leder politisk sekretariat/formannskapssekretær er veldig klar på at denne type opplæring er noe Bodø kommune kan bli bedre på. Ordføreren gjør rede for at det arbeides med å få på plass et bedre system på dette, og at både tilbudet og opplæringen skal bli bedre.

Styrearbeidet i Bodø Energi AS

Av selskapets vedtekter §7 følger det at selskapets styre består av fem til syv medlemmer og seks varamedlemmer. Administrerende direktør deltar i styrets møter uten stemmerett.

Revisjonen har fått tilsendt selskapets styrende dokumenter deriblant styreevaluering. Evalueringen er gjennomført i henhold til styrets årsplan. Evalueringen er gjennomført av samtlige syv styrerepresentanter.

Administrerende direktør mener styret er velfungerende, med engasjerte styrerepresentanter som har fokus på selskapets beste. Det er i hovedsak administrasjonen som tar initiativ til styrebehandling av saker. Adm. dir har forståelse av at selskapet rapporterer i ordinær eller ekstraordinær generalforsamling, men det er også mye uformell kontakt mellom adm. dir., styret og kommunen.

Han bekrefter at det pr dags dato ikke finnes noen selskapsspesifikke eierstrategier.

Styrearbeidet i Bodø spektrum AS

Av selskapets vedtekter §6 følger det at selskapets styre består av fire til seks medlemmer med varamedlemmer.

Revisjonen har fått tilsendt selskapets styrende dokumenter. Det er ikke gjennomført styreevaluering, men daglig leder gir uttrykk for at de folkevalgte styrerepresentantene er aktive i styrearbeidet. Daglig leder gjør rede for at det er løpende kontakt mellom styreleder og daglig leder hva gjelder behandling av saker i selskapsstyret, og selskapsadministrasjonen benyttes til å forberede saker for beslutning.

Bodø spektrum har et kort og lettfattelig strategidokument som eier har bedt selskapet utarbeide. Daglig leder bekrefter at det ikke finnes noen selskapsspesifikke eierstrategier som gir Selskapsstyret en klar forståelse av Bodø kommunes interesse i selskapet.

Styrearbeidet i Salten Brann IKS

Det følger av selskapsavtalen at styret skal ha 6 medlemmer.

Revisjonen har fått tilsendt selskapets styrende dokumenter samt styreevalueringen. Av kommentarene til denne evalueringen fremgår at det savnes mer aktiv deltagelse fra styremedlemmer.

Initiativ til saker som behandles i selskapsstyret kommer etter Ass. Brannsjefs forståelse fra både selskapets administrasjon og styret selv, primært er det selskapsadministrasjonen som forbereder saker for beslutning. Selskapets styre rapporterer til representantskapet to ganger årlig gjennom årsmøtet på våren og budsjettmøtet på høsten. Rapporteringen er hjemlet i selskapsavtalen.

Ass. Brannsjef gjør rede for at det er utarbeidet og vedtatt egen virksomhetsstrategi for selskapet, men ingen særskilt eierstrategi for Bodø kommune.

Selskapsavtalen har nylig gjennomgått visse endringer på bakgrunn av de nye interkommunale eierskapsstrategiene.

Bodø kommunale boligstiftelse

Bodø kommunale boligstiftelse ble opprettet i 1974. Oppretter er Bodø kommune og grunnkapitalen er på kr. 200 000. Formålet med opprettelsen var å ivareta kommunens ansvar for å skaffe boliger til vanskeligstilte.

Den 18.01.2012 sendte stiftelsen søknad om omdanning til opphør til Stiftelsestilsynet.

Av søknad om omdanning til opphør av 18 januar 2012 fremgår følgende:

BKBS ble opprettet av Bodø kommune i 1974 for å ivareta kommunens lovpålagte ansvar å stille boliger til disposisjon for vanskeligstilte. Valget av organisasjonsform var delvis styrt av et behov for å holde denne typen investeringer utenom kommunal låneramme, som da var en absolutt ramme gitt av fylkesmannen.

Parallelt med BKBS har kommunen drevet en egen forvaltning av kommunalt eide boliger, som med tidens løp ble vanskelig å holde adskilt fra forvaltningen av stiftelsens boligmasse. Derfor etablerte man i 1996 et leieforhold mellom BKBS og kommunen vedrørende stiftelsens boliger, med rett for kommunen til framleie. Husleien ble basert på at kommunen tok det fulle praktiske og økonomiske ansvar for alle forvaltnings-, drifts- og vedlikeholdsoppgaver knyttet til boligmassen.

På slutten av 90-tallet kom det tilbud om gunstige finansieringsløsninger for kommunene i forhold til å møte "eldrebølgens" boligbehov. I den forbindelse ble det besluttet at prosjektene skulle gjennomføres i kommunal regi uten bistand fra BKBS. Stiftelsen har etter dette ikke tatt initiativ til nye prosjekter, og kan betegnes som en "sovende" stiftelse uten noen ansatte.

Stiftelsen er innrettet slik at alle praktiske oppgaver i hovedsak ivaretas av kommunen. Kommunen har sett det slik at skillet mellom stiftelsen og kommunen kun er formalitet, uten praktisk betydning, og dessuten at kommunen og stiftelsen i hovedsak har sammenfallende interesser.

Stiftelsen leier ut hele sin boligmasse til Bodø kommune, fra 1. april 1996. Det er ikke avtalt en fast leiesum pr måned. Det er i stedet avtalt at leien skal være så høy at den dekker stiftelsens kostnader til blant annet renter og avskrivninger. Stiftelsens rentekostnader faller over tid, og det samme gjør dermed leieinntektene. Pr. 2012 er stiftelsens leieinntekter nede på ca. 1000 kr. pr enhet, pr måned.

Kommunen har også forpliktet seg til å ivareta vedlikeholdet av stiftelsens boliger. Det er ikke angitt noe nivå på vedlikeholdsplikten i form av et kronebeløp, en prosentsats eller ved å vise til en ekstern målestokk eller standard. Det er i stedet avtalt at vedlikeholdet skal holdes på samme nivå som når stiftelsen selv ivaretok dette. Vedlikeholdsplikten er beskrevet med svært vage og skjønnsmessige begreper, og dette må ses i sammenheng med at en ved inngåelse av avtalen (overlevering av boligmassen til leietaker Bodø kommune) ikke gjorde noe forsøkt på å kartlegge og dokumentere tilstanden.

Avtalen inneholder ingen mekanismer for å føre kontroll med i hvilken grad kommunen følger opp vedlikeholdsplikten, hverken bygningsteknisk eller i kroner og øre. Avtalen tar ikke hensyn til de spesielle forhold som gjelder for brukergruppen. Stiftelsen har ikke sikret seg mot skader eller mislighold. Begrepene som er brukt, og måten avtalen er satt sammen på, er egnet til å tilsløre de underliggende økonomiske realitetene i avtalen.

Det er mulig at avtalen, slik den fungerer i praksis, innebærer at utdelingsnivået settes uforsvarlig høyt, i strid med kravet til forsvarlig forvaltning i stiftelsesloven § 18. Avtalen fremstår ikke som balansert og på vanlig gode vilkår. Det er et åpenbart misforhold mellom partenes ytelser, i stiftelsens disfavør. Det var åpenbart ikke i stiftelsens interesse å gå inn på denne avtalen.

Stiftelsen leier ut hele sin boligmasse til Bodø kommune mot et vederlag som ligger vesentlig lavere enn markedsverdi/markedsleie. Dette innebærer at stiftelsen foretar løpende utdelinger. Det ser ikke ut til at styret har vært klar over at avtalen innebærer utdeling av stiftelsens kapital.

Revisjonen mener avtalen innebærer løpende utdelinger fra stiftelsen til oppretter, i strid med forbudet i stiftelsesloven § 19 annet ledd.

Å leie ut boligene til Bodø kommune, til underpris, er ikke i samsvar med stiftelsens vedtektsbestemte formål. Det er styret som skal vedta utdelinger, herunder nivået på utdelingene, og påse at de er i tråd med stiftelsens formål. Det er ikke fattet styrevedtak om utdelinger.

Revisjonen mener avtalen innebærer utdelinger som ikke oppfyller formkravene i stiftelsesloven.

Revisjonen mener stiftelsens styre ikke har kontrollert at kommunens vedlikeholdsplikt ivaretas på en forsvarlig måte.

«Kommunen har i leieavtalen forpliktet seg til vedlikehold av stiftelsens boliger. Noen boliger er i dag i så dårlig forfatning at de bør rives, mens andre trenger omfattende vedlikehold». (Brath, 2011, s. 2)

Styret har så langt vi kan se ikke hatt noe forhold til markedsverdi (utleieverdi) for eiendomsmassen, ingen oversikt over vedlikeholdsinnsatsen og verdien av vederlaget fra Bodø kommune og dermed heller ikke noe forhold til den reelle økonomiske utviklingen i stiftelsen eller til hvilket utdelingsnivå man ligger på. Styret har ingen oversikt over hvilket nivå eiendomsmassen har hatt, hvilket vedlikehold som er utført og behov for videre vedlikehold. Styret har ikke hatt oversikt over stiftelsens reelle økonomiske utvikling, risiko eller forventet avkastning. Styret har ikke fattet vedtak om utdeling av midler. Styret har ingen oversikt over nivået på årlige utdelinger. Styret har ikke oppfylt plikten til forsvarlig forvaltning i stiftelsesloven § 18.

Departementet og advokat Brath har pekt på at stiftelsen er satt opp på en måte som kan være problematisk opp mot selvstendighetskriteriet:

Departementet benytter anledningen til å påpeke at det er problematisk at kommunen betaler for administrasjonen. Det kan være vanskelig for stiftelsen å opptre uhildet og selvstendig, når kommunen betaler lønnen til den/de som skal ivareta stiftelsens selvstendighet og interesser. (Justisdepartementet, 2012)

Advokat Brath skriver at:

På bakgrunn av de tette båndene som er mellom kommunen som oppretter og eneste leietaker og stiftelsen som utleier, vil styremedlemmer i stiftelsen oppnevnt blant kommunens tillitsvalgte eller ansatte ofte bli inhabile. De vesentligste av styrets beslutninger vil Kommunen lett måtte anses å ha en betydelig økonomisk eller annen fremtredende interesse i. Det gjelder også beslutninger knyttet til en eventuell nedleggelse av stiftelsen og videreføring av boligtilbudet til vanskeligstilte gjennom en annen organisasjonsform. (Advokat Brath,)

Stiftelsens styre har i lange perioder vært valgt utelukkende blant ansatte og tillitsvalgte i Bodø kommune. Dette oppfyller ikke kravene til styrets sammensetning i stiftelsesloven. Daglig leder i stiftelsen var tidligere økonomisjef i kommunen. Daglig leder i stiftelsen pr dags dato, var tidligere økonomisjef i kommunen.

Revisjonen har funnet manglende oppfyllelse av vedlikeholdsplikten, ulovlige utdelinger og for øvrig et høyt utdelingsnivå. Avviket fra norm/forventning kommer uavkortet kommunen til gode.

Stiftelsens søknad om omdanning til opphør synes først og fremst å være basert på kommunens interesser.

Revisjonen mener at det i realiteten er kommunen selv som har tatt stilling til hvilket nivå de årlige utdelingene, til seg selv, skal ligge på.

Det er vanskelig å komme til noen annen konklusjon enn at selvstendighetskriteriet ikke er oppfylt.

Anbefalinger

- Bodø kommune må påse at det er realitet i Boligstiftelsens selvstendighet.
- Bodø kommune må sikre at kommunens selskapsstyrer innehar tilstrekkelig kompetanse og kapasitet.
- Bodø kommune bør sørge for klarhet i bestillingen av selskapsspesifikke eierstrategier til AS og IKS.

1. INNLEDNING

Kontrollutvalget i Bodø kommune vedtok i møte 14.10.2016 å gjennomføre en undersøkelse av «Eierinnflytelse i Bodø kommune». Kontrollutvalget valgte å utvide rapporten til også å omfatte styrearbeid i IKS og AS, samt en undersøkelse av kommunens forhold til stiftelsene. Denne rapporten oppsummerer resultatene fra undersøkelsen. Utførende revisor for problemstilling tre om stiftelser har vært forvaltningsrevisor Pål Strand. Problemstilling en og to er ivaretatt av ansvarlig forvaltningsrevisor Bjørn Vegard Gamst.

2. FORMÅL OG PROBLEMSTILLING

2.1 Formål

Formålet med prosjektet er å få en forståelse av Bodø kommunes eierinnflytelse i AS og IKS, styrearbeidet i disse selskapene og hvordan kommunen følger opp sine interesser i stiftelser.

2.2 Problemstillinger

Revisjonen ser i denne rapporten på følgende problemstillinger:

4. På hvilken måte utøver Bodø kommune eierinnflytelse på kommunale AS og IKS?
5. Hvordan gjennomføres styrearbeidet i praksis i kommunale AS og IKS?
6. Hvordan følger Bodø kommune opp stiftelsene i kommunen?

3. METODE OG GJENNOMFØRING

3.1 Metode

Prosjektet er gjennomført i henhold til Norges kommunerevisorforbunds Standard for forvaltningsrevisjon - RSK 001.

3.2 Datainnsamling

Innsamlingen av data til problemstilling 1 og 2 baserer seg på intervju med følgende personer i Bodø kommune:

Ordfører
Leder politisk sekretariat
Økonomidirektør i Bodø kommune
Kommunaldirektør for næring og utvikling
Seksjonsleder for utvikling og innovasjon
Daglig leder Salten Regionråd

Alle intervjuene er verifisert.

I tillegg er det i forhold til problemstilling 2, innhentet diverse dokumenter og en skriftlig redegjørelse fra daglig leder i tre av kommunens selskaper:

Bodø Energi AS
Bodø Spektrum AS
Salten Brann IKS

3.3 Avgrensninger

For å besvare problemstilling to og tre kreves at en går inn og i selskaper og stiftelser. Det vil føre for langt å gjøre beskrivelser av alle AS, IKS og stiftelsene til Bodø i kommune.

De AS'ene og IKS'et som beskrevet, er valgt ut på bakgrunn av en tanke om at en ønsker å finne frem til Bodø kommunes typiske håndtering av disse forholdene. AS'ene er av de største Bodø kommune eier og er heleid av kommunen. Dette gjør det lettere å få tilgang til dokumentasjon. IKS'et er et av de største Bodø kommune er medeier i og undersøkelsen bør forventes å gi en forståelse av hvor langt kommunen er kommet i arbeidet med eierstyring for IKS'ene.

Bodø kommunale boligstiftelse ble valgt ut fordi Kontrollutvalget ønsket at en særlig skulle se på denne. Arbeidet med denne stiftelsen ble så vidt omfattende at en på bakgrunn av ressurshensynet måtte avgrense mot andre stiftelser.

Underveis i arbeidet med problemstillingen av Bodø kommunale boligstiftelse vedtok styret endringer i vedtektene. 1996-avtalen med Bodø kommune ble sagt opp og en ny driftsavtale er på plass. Bodø kommune har ettergitt gjeld.

Denne rapporten gjelder løpende drift og forholdet mellom Bodø kommune og Bodø kommunale boligstiftelse, basert på 1996-avtalen.

3.4 Dataenes reliabilitet

I enhver undersøkelse er det utfordringer når de gjelder pålitelighet og gyldighet. Pålitelige data sikres ved å være nøyaktig under datainnsamling og databehandling. Gyldighet betegner dataenes relevans for problemstillingene som er valgt.

Revisjonen mener at dataene som denne rapporten bygger på samlet sett er både pålitelige og gyldige, og gir tilstrekkelig grunnlag for revisjonens vurderinger og anbefalinger.

Når det gjelder problemstilling to om styrearbeid i kommunale AS og IKS, er fakta hentet fra dokumenter vi har bedt om fra selskapene. I tillegg har vi stilet noen spørsmål til daglig leder. Vi har ikke snakket med andre i styrene. Dette er en svakhet vi er klare over. Faktaene fra dokumentanalysen og svarene fra daglig leder henger imidlertid godt sammen. Vi mener derfor å kunne legge til grunn denne beskrivelsen som et uttrykk for fakta.

4. REVISJONSKRITERIER

Innledning

Revisjonskriterier er en samlebetegnelse på de krav og forventninger som kan stilles til den funksjon, aktivitet eller prosedyre som er gjenstand for forvaltningsrevisjon. Kriteriene holdt sammen med faktagrunnlaget danner basis for de analyser og vurderinger som foretas, og de konklusjoner som trekkes i en forvaltningsrevisjon. Aktuelle kilder for utledning av revisjonskriterier er lover, forskrifter, retningslinjer, vedtak, avtaler og anerkjent teori.

Problemstilling nr. 1 og 2 er deskriptive og det skal derfor ikke utarbeides revisjonskriterier til disse. Revisjonskriteriene til problemstilling nummer tre er hentet fra stiftelsesloven.

Generelt

Stiftelser er regulert i stiftelsesloven (Lov 2001-06-15-59).

Begrepet «stiftelse» er legaldefinert i § 2: *Med stiftelse forstås en «formuesverdi som ved testament, gave eller annen rettslig disposisjon selvstendig er stilt til rådighet for et bestemt formål av ideell, humanitær, kulturell, sosial, utdanningsmessig, økonomisk eller annen art».*

En stiftelse er et selveiende rettssubjekt som skal realisere et bestemt formål. At stiftelsen er selveiende innebærer at stiftelsen ikke har eiere slik for eksempel et aksjeselskap har. Stiftelser kan heller ikke ha medlemmer med organisatoriske rettigheter, slik tilfellet er i foreninger. Styret er alltid øverste organ i stiftelsen, og vil i mange tilfeller være eneste obligatoriske organ.

I en stiftelse finnes det ikke noe demokratisk valgt organ som er overordnet styret, som kan kontrollere at regelverk og vedtekter følges og vurdere om stiftelsens organer presterer godt og om måloppnåelsen er god nok. Hvordan styret skal velges og suppleres er fastsatt av oppretteren.

Advokat Brath skriver om dette at:

Det er særlig verdt å merke seg at stiftelser, som er selveiende institusjoner uten medlemmer, er særlig sårbare for illojale eller uheldige disposisjoner fra styrets side. Det skjer ingen aktiv eierkontroll med styrets forvaltning slik generalforsamlingen kan føre i selskaper. (Advokat Brath, 2011)

Selvstendighetskravet

Woxholt skriver om organisasjonsformen stiftelser at: *Kjernen i stiftelsesbegrepet – det forhold som skiller stiftelsene fra selskaper og foreninger, er at formuesverdien må være stilt selvstendig til rådighet for formålet – selvstendighetskravet eller selvstendighetskriteriet. Innholdet i kravet til selvstendighet er helt grunnleggende i stiftelsesretten og for flere av reglene i stiftelsesloven 2001. Det innebærer at stiftelsen må være selvstendig i relasjon til enhver eierpretendent. Et viktig element i dette er at stiftelsen er uten eiere; den er et selveiende rettssubjekt.*

Justisdepartementet skriver følgende i en uttalelse om selvstendighetskravets nærmere innhold (1999-09-27. 13319/1999) (rev. utheving):

Stiftelsesloven § 2 setter som vilkår for at det skal foreligge en stiftelse, at formuesverdien selvstendig er stilt til rådighet for formålet. Dette kravet gir anvisning på en konkret totalvurdering der en rekke forskjellige momenter kan tillegges vekt. (...)

Vår oppfatning er at dersom personer som har verv eller er ansatt i den juridiske personen, utgjør samtlige eller flertallet av styremedlemmene i stiftelsen, vil det være et moment som

taler mot at selvstendighetskravet er oppfylt, men dette forholdet kan i seg selv neppe være avgjørende. I vurderingen av hvorvidt stiftelsen oppfyller selvstendighetskravet, må også andre momenter tillegges vekt, blant annet stiftelsens formål, i hvilken grad de utpekte styremedlemmer er ansatte eller har verv i den juridiske personens ledelse, og hvorvidt det foreligger andre forhold som tilsier at den juridiske personen utøver rådighet over stiftelsen. For eksempel vil vi anta at selvstendighetskravet i utgangspunktet må anses for oppfylt dersom en bedrift oppretter en stiftelse som har til formål å drive velferdstiltak for de ansatte i bedriften, og styrevervene i stiftelsen besettes med representanter for de ansatte. Vurderingen kan imidlertid bli annerledes der stiftelsens formål er tettere knyttet til bedriftens forretningsdrift.

Det er altså ikke formaliteter, men de reelle, underliggende forhold som er avgjørende. Det er av mindre interesse i denne sammenhengen om styret ved en enkelt avgjørelse var habile eller inhabile, eller om avgjørelsen formelt sett ble truffet av et sette styre.

Selvstendighetskravet har også kommunen som pliktsubjekt og innebærer at det må gjøres en konkret helhetsvurdering av hvordan og med hvilken styrke kommunen utøver sin innflytelse over stiftelsen:

- Kommunen bør velge representanter med tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å utøve vervet på en forsvarlig måte
- Kommunen må ikke utøve rådighet over stiftelsen
- Kommunen må ikke utsette stiftelsen for et utilbørlig press
- Avtaler med stiftelsen skal være i stiftelsens interesse og i tråd med stiftelsens formål
- Avtaler mellom stiftelsen og kommunen skal være balanserte og på vanlig gode vilkår

Organisering

En stiftelse skal ha vedtekter. Krav til vedtektene finnes i stiftelsesloven § 10:

En stiftelse skal ha vedtekter som minst skal angi:

- a) *Stiftelsens navn,*
- b) *Stiftelsens formål*
- c) *Antallet eller laveste og høyeste antall styremedlemmer og hvordan styret skal velges,*
- d) *hvis stiftelsen skal ha andre organer enn styret, hvilke organer dette er, hvordan organenes medlemmer skal velges, og hvilken myndighet og hvilke oppgaver disse skal ha (jf. § 36),*
- e) *grunnkapitalens størrelse (jf. § 14 første ledd og § 22).*

Enhver stiftelse skal ha et styre. Styret skal ha en leder. Styreleder velges av styret selv, hvis ikke noe annet er fastsatt i vedtektene.

En stiftelse har ingen eiere eller generalforsamling. Det er styret som er stiftelsens øverste organ. Forvaltningen av stiftelsen hører inn under styret.

Følgende personer kan ikke hver for seg eller sammen være de eneste medlemmer av styret:

- a) den som har avgitt en formuesverdi som inngår som grunnkapital i stiftelsen,*
- b) nærstående av den som har avgitt en formuesverdi som inngår som grunnkapital i stiftelsen*
- c) person som har tillitsverv i, eller står i et ansettelses- eller underordningsforhold til den som har avgitt en formuesverdi som inngår som grunnkapital i stiftelsen,*
- d) hvis den som har avgitt en formuesverdi som inngår som grunnkapital i stiftelsen, er en juridisk person, person som har en slik innflytelse som nevnt i § 4 tredje ledd over den juridiske personen, og hans eller hennes nærstående*

Stiftelsesloven § 34. Daglig leder:

Hvis ikke noe annet er fastsatt i vedtektene, kan styret ansette en daglig leder.

Næringsdrivende stiftelser som nevnt i § 4 annet ledd bokstavene a og b, som har en grunnkapital på tre millioner kroner eller mer, skal ha en daglig leder. I slike stiftelser kan daglig leder ikke velges til styreleder.

Stiftelsesloven § 35. Daglig leders myndighet og ansvar:

Daglig leder står for den daglige ledelse av stiftelsens virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt. Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter stiftelsens forhold er av uvanlig art eller stor betydning.

Daglig leder skal sørge for at stiftelsens regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

Forvaltning av stiftelsens kapital

Stiftelseslovens § 18:

Stiftelsens kapital skal forvaltes på en forsvarlig måte, slik at det til enhver tid tas tilstrekkelig hensyn til sikkerheten og mulighetene for å oppnå en tilfredsstillende avkastning for å ivareta stiftelsens formål.

Stiftelsestilsynet skriver følgende om kravene til styret i temarapporten om forvaltning og styring av boligstiftelser av 2014:

Stiftelseslovens krav til forsvarlig forvaltning av stiftelsers kapital kan fremstå som strenge. Vi vil understreke at kravet til forsvarlighet ikke kan tolkes så strengt at bare personer med særskilt spisskompetanse kan være styremedlemmer i en stiftelse. I forarbeidene til stiftelsesloven er dette fremhevet. Men det er også vist til at «det må kunne kreves en viss grad av aktpågivenhet og sunn fornuft av dem som påtar seg et styreverv».

Styret i boligstiftelsen har det overordnede ansvaret for at stiftelsens formål realiseres, og at kapitalen forvaltes på en forsvarlig måte. Styret må også påse at stiftelsen forvaltes innenfor de rammene stiftelsesloven setter.

Styret skal fremme stiftelsens interesser og formålsrealisering på en slik måte at enhver handling er i stiftelsens interesse. Stiftelsens styremedlemmer skal således ha sin lojalitet hos stiftelsen og ikke hos seg selv eller hos de som har oppnevnt dem. (Temarapporten, s. 6)

- *Styret har plikt til å sørge for betryggende kontroll med formuesforvaltningen.*
- *Det gir styret et ansvar for både å påse at tilfredsstillende internkontroll er etablert i stiftelsen, og for at rutinene blir etterlevd i praksis.*
- *Der forvaltningen av stiftelsens midler i det daglige gjennomføres av for eksempel daglig leder eller andre ansatte, har styret ansvar for at det gjennomføres kontroll med at dette skjer på en tilfredsstillende måte.* (Temarapporten, s. 6)

Generelle regler om kapitalforvaltning i stiftelser er gitt i § 18. Bestemmelsen må ses i sammenheng med § 19 om utdelinger, og § 30 om styrets myndighet og ansvar. I tillegg kan styret i den enkelte stiftelse være undergitt konkrete føringer for kapitalforvaltningen gjennom stiftelsens vedtekter.

Regler for utdeling av stiftelsens midler finnes i § 19:

Utdeling av stiftelsens midler vedtas av styret. Utdelingene skal være i samsvar med stiftelsens formål.

Det kan ikke foretas utdelinger til oppretteren, til oppretterens nærstående etter § 5 bokstav a, eller til selskap der noen av disse hver for seg eller til sammen har slik bestemmende innflytelse som nevnt i § 4 tredje ledd. Hvis det foreligger særlige grunner, kan Stiftelsestilsynet gjøre unntak fra første punktum.

Er det skjedd utdelinger fra stiftelsen i strid med reglene i første eller annet ledd eller andre bestemmelser i loven, skal mottakeren tilbakeføre det som er mottatt. Aksjeloven § 3-7 første ledd annet punktum og annet ledd gjelder tilsvarende.

Utdelingene i en boligstiftelse skjer typisk ved rabattert husleie. For å kunne ta stilling til om- og i hvilken grad leieforholdet innebærer en utdeling, må man kjenne markedsverdien/markedsleie av leieobjektet. Ved utleie til personer (juridiske eller fysiske) utenfor målgruppen/stiftelsens formål, må dette skje til markedsleie. Utdelinger til oppretter er strengt forbudt, og ved utleie til oppretter er det derfor avgjørende at dette skjer til markedsleie.

Utleie til personer innenfor målgruppen, til rabattert pris, vil altså innebære en utdeling. Utdelinger fra stiftelsen skal uansett vedtas av styret.

Stiftelsestilsynet skriver om begrepet «markedsleie» i temarapporten av 2014:

Vi forholder oss til begrepet slik det kan utledes av husleieloven § 3-1 og 4-1. Markedsleie er «det som vanligvis oppnås på avtaletidspunktet ved ny utleie av liknende husrom på liknende avtalevilkår». Markedsleie er dermed den pris markedet til enhver tid er villig til å betale for det konkrete utleieobjekt på de vilkår som følger av leiekontrakten. Om det nærmere innholdet i kriteriene heter det i forarbeidene bl.a.:

Det avgjørende er hva som oppnås ved ny utleie av liknende husrom. Her må en legge vekt på husrommets standard, størrelse, alder, beliggenhet, planløsning, vedlikehold, utsikt osv. Alle de momenter som vanligvis tillegges vekt ved forhandlinger om leiens størrelse, kan være relevante. Siden to husrom sjelden er like, vil en gjerne måtte korrigere for individuelle forhold i det enkelte tilfellet. Det vil også være naturlig å legge vekt på takster utarbeidet av anerkjente takstfolk.

Ved fastsettelse av markedsleie kan det etter Stiftelsestilsynets oppfatning ikke tas hensyn til en formålsbestemmelse om «rimelig» eller «gunstig» husleie for studenter eller andre grupper. Dette følger etter vårt skjønn av en naturlig forståelse av begrepet markedsleie.

Stiftelsestilsynet skriver følgende om forvaltning av eiendomsmassen, formålsrealisering og risikostyring i rapporten «Forvaltning og styring av boligstiftelser» i 2014:

«Ett av hovedfunnene i undersøkelsen er at flere stiftelser tilsynelatende ikke er klar over at det å ta en husleie som er lavere enn markedsleie innebærer en utdeling fra stiftelsen, jf. stiftelsesloven § 19. Dette medfører etter vår vurdering en risiko for at utdelingsnivået kan bli satt uforsvarlig høyt i forhold til behovet for å bevare realverdien i boligmassen».

- *Styret må ha nødvendig kompetanse til å sikre forsvarlig forvaltning av eiendomsmassen slik at stiftelsens formål kan realiseres både i et kortsiktig og et langsiktig perspektiv.*
- *Styret må være bevist utdelingsbegrepet etter § 19, og at det er styret som skal vedta husleienivået.*
- *Vedlikeholdet skal følge systematiske og rullerende vedlikeholdsplaner.*
- *Det bør etableres prosedyrer for jevnlig å fastsette utleieenhetsens markedsmessige utleieverdi.*
- *Styret skal vurdere om det er tilstrekkelig kapitalreserve i stiftelsen til nødvendig vedlikehold før det fattes vedtak om utdeling gjennom en husleie som er lavere enn markedsleie.*

Vanlige risikofaktorer for boligstiftelser:

- *Svikt i fornyelse og vedlikehold over tid gjør det sannsynlig at eiendommens realverdi forringes og at leieinntekter reduseres.*
- *Vedlikeholds- og fornyelsesarbeid som ikke er forsvarlig planlagt, koordinert, gjennomført eller kontrollert, utsetter stiftelsen for risiko, bl.a. for merkostnader og kvalitetssvikt.*

- *Manglende fagkompetanse i styret og/eller mangel på styringsinstrumenter som fanger opp stiftelsens reelle status og resultatutvikling, kan medføre risiko for at viktige beslutninger fattes på ufullstendig eller feil grunnlag.*
- *Mangelfull sikring av stiftelsens krav mot leietaker i leieperioden kan påføre stiftelsen økonomisk tap og medføre vansker med å opprettholde verdien av boligmassen. Det samme gjelder ved en bloc utleie fra stiftelsen. f.eks. til kommunen.*

Oppsummering revisjonskriterier

- ✓ Styret har ansvaret for at stiftelsens kapital forvaltes på en forsvarlig måte
- ✓ Utdelinger skal vedtas av styret
- ✓ Utdelinger til oppretter er forbudt
- ✓ Selvstendighetskravet:
  - Kommunen bør velge representanter med tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å utøve vervet på en forsvarlig måte
  - Kommunen må ikke utøve rådighet over stiftelsen
  - Kommunen må ikke utsette stiftelsen for et utilbørlig press
  - Avtaler som stiftelsen inngår med kommunen skal være i stiftelsens interesse og i tråd med stiftelsens formål
  - Avtaler mellom stiftelsen og kommunen skal være balanserte og på vanlig gode vilkår

5. FAKTA OG VURDERINGER

5.1 På hvilken måte utøver Bodø kommune eierinnflytelse på kommunale AS og IKS?

5.1.1 Generelle eierstrategier for AS og IKS

Bodø kommune har i Eiermeldingen fra 2015 som gjelder for valgperioden 2015-2019 gitt en samlet oversikt over kommunens eierposisjoner og redegjørelse for de ulike elementene i eierskapspolitikken. Fra eierskapsmeldingen 2015:

«Eierskapsmeldingen har som formål å øke kunnskapen om de kommunale selskapene og rammene for styring og kontroll av selskapenes virksomhet. Eierskapsmeldingen er således et av de mest sentrale styringsdokumentene i kommunens eieroppfølging, og kan følgelig anvendes som en håndbok for eierstyring og selskapsledelse.»

I saksframlegget til bystyrets møte den 10.12.2015 sak 15/158 sies om Eiermeldingen 2015:

«Eierskapsmeldingen tydeliggjør roller og oppgaver. Rådmannen anbefaler at formannskapet gis rolle som kommunens eierutvalg. Dette innebærer blant annet at utvalget er politisk styringsgruppe i arbeidet med å utforme kommunens eierskapspolitikk og selskapsespesifikke

eierstrategier. Formannskapet vil kunne sluttbehandle eiersaker, men har som regel funksjon som arbeidsutvalg for bystyret i eiersaker. Videre kan det være hensiktsmessig at ordfører på vegne av formannskap avholder kontaktmøter med kommunale selskap».

I Eierskapsmeldingen 2015 settes det opp 10 prinsipper for eierstyring som etter saksfremleggets redegjørelse er utformet med utgangspunkt i de 19 anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll av kommunalt-/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak, som KS har utgitt.

Fra «KS - Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll» som det refereres fra i saksfremlegget, er formålet med prinsippene og anbefalingene å avklare roller og ansvar, sikre åpenhet og ryddige beslutningsprosesser, redusere ulike typer risiko, stimulere til verdiskapning gjennom å legge til rette for økt effektivitet og styrket konkurransedyktighet mv. De 10 prinsippene som legges til grunn for eierstyringen i Bodø er imidlertid tilpasset eierskap i kommunal sektor og lokale forhold.

I rådmannens vurdering og anbefaling i samme saksfremlegg legges følgende til grunn:

«Eierskapsmelding 2015 skal være gjeldende for samtlige selskap i kommunens eierportefølje og vil således være et overordnet styringsdokument. De overordnede prinsippene for eierstyring og andre retningslinjer i eierskapsmeldingen vil danne utgangspunkt for utarbeidelsen av mer operative styringsdokumenter som for eks. selskaps-spesifikke eierstrategier. Disse styringsdokumentene vil presisere retningslinjene i eierskapsmeldingen og angi resultatmål for det enkelte selskap.

Eierskapsmelding 2015 vil suppleres av en Eierberetning. Eierberetningen skal gi den politiske ledelsen styringsinformasjon om det enkelte selskap. Eierberetningen vil bl.a. inneholde analyser knyttet til selskapenes stilling, resultater og framtidsutsikter. De sistnevnte dokumentene vil i større grad legge til rette for eieroppfølging av det enkelte selskap.

Eierstrategier for foretak og selskap. Eierstrategiene skal bidra til å klargjøre kommunens mål og strategier for foretakenes virksomhet. Eierstrategiene skal videre bidra til å avklare roller, ansvar og myndighet for foretakenes styrende organ samt den administrative og politiske ledelsen i kommunen. Eierstrategiene vil også spesifisere generelle retningslinjer for samhandlingen mellom foretakene og den kommunale organisasjonen.»

Videre tilrår rådmannen at:

1. Bodø kommunes eierskapspolitikk – Eierskapsmelding 2015, herunder de overordnede ti prinsippene for eierstyring, legges til grunn for kommunens eieroppfølging.
2. Arbeidet videreføres med utarbeidelse av eierstrategier for foretak og selskap.

Følgende milepæler er satt opp:

- Kvartal 1 2016 - Opplæring av folkevalgte
- Kvartal 2 2016 - Eierstrategier for selskap og foretak

- Kvartal 2 2016 Avklare hvordan rådmannen ivaretar oppfølging av eierskapsmeldingen.

Etter votering i bystyrets møte 10.12.2015 sak 15/158, ble følgende enstemmig vedtatt:

1. Bodø kommunes eierskapspolitikk – Eierskapsmelding 2015 vedtas. De ti overordnede prinsipper for eierstyring legges til grunn for kommunens arbeid med eierskap i kommunale foretak, aksjeselskaper og interkommunale selskaper.

2. Det lages spesifikke eierstrategier for foretak og selskap.

5.1.2 Generelle eierstrategier for IKS og andre selskapssamarbeider

Bodø kommune deltar i et omfattende interkommunalt samarbeid i Salten. Samarbeidet har forskjellig form; interkommunalt samarbeid (§27), vertskommunemodell (§28), interkommunale selskap og aksjeselskap.

For å ivareta og utvikle interkommunalt samarbeid var dette en egen sak («Felles strategi for samarbeid og eierstyring») som pågikk flere år siste valgperiode 2011-2015, med endelig vedtak/ godkjenning i regionrådets møte 2. juni 2016 (med ikrafttredelse fra 1.1.2017).

I bystyrets møte 10.12.2015 sluttet bystyret seg til Salten Regionråds forslag til interkommunale eierstrategier. Salten regionråd ferdigstilte dokumentet «Felles strategi for samarbeid og eierstyring» til ikrafttredelse 01.01.2017. Bodø og åtte andre kommuner i Salten har tilsluttet seg denne strategiplanen.

Dokumentet legger til grunn fire prinsipper for styring av samarbeidene i Salten. Av andre viktige forhold som en har ryddet opp i kan nevnes, valg av finansieringsmodell, deltakelsen i representantskapet, samarbeidsformer og obligatorisk opplæring av folkevalgte.

5.1.3 Selskapsspesifikke eierstrategier

De selskapsspesifikke eierstrategiene er så godt som «landet» når det gjelder KF. Men hva med AS og IKS?

Dette er satt opp som prinsipp nummer to i Eierskapsmeldingen for 2015:

«Bodø kommune skal angi klare og langsiktige mål for selskapene. Styret er ansvarlig for å realisere målene.»

På bakgrunn av dette ble det vedtatt i kommunestyret 10.12.2015:

«Det lages spesifikke eierstrategier for foretak og selskap.»

Det har ikke vært laget formelle selskapsspesifikke eierstrategier tidligere. Ordføreren legger til grunn at det arbeides med disse i administrasjonen. Det henvises til at dette ligger under Kommunaldirektøren for Næring og utvikling. Han tydeliggjør imidlertid i intervju at det ikke er pågående noe arbeid med dette for AS og IKS på hans avdeling. Videre sier han:

«Vi har sagt fra på et formannskapsmøte for ikke lenge siden at dersom det er meningen at vi skal gjøre noe utkast så må vi få en bestilling.»

Slik han ser på det må denne oppgaven ligge til politikerne. Oppgaven som må løses av politikerne handler om at det må bestemmes politisk hva kommunen vil med selskapene før en kan gå nærmere inn på de spesifikke strategiene.

Det er også en forventning blant flere av de intervjuede at en må kunne bygge disse strategiene på formålsparagrafene fra selskapenes vedtekter.

Revisjonen har sett nærmere på tre selskaper for å besvare problemstilling 2. Formålsparagrafene fra vedtektene lyder som følger:

Bodø Energi AS – «Investere i ulike virksomheter, herunder innenfor energisektoren, og dermed beslektet virksomhet.»

Bodø Spektrum AS – «Selskapet skal være eier av idrettsanlegg og næringslokaler. Selskapets virksomhet er utleie og drift av disse som naturlig står i forbindelse med det. Selskapet kan delta i andre selskaper som har sammenheng med dette.»

Salten Brann IKS (se side 9)

5.1.4 Systematisering av området eierstyring

Eierskapsmeldingen 2015 er etter det revisjonen forstår blitt et godt verktøy for å rydde opp på dette området. Ordføreren gir uttrykk for at dette i liten grad har vært systematisert tidligere.

Det ble laget oversikt over eierskapet og som ledd i dette ryddet litt i listene. Gamle meningsløse eierskap har blitt avsluttet. I tillegg ble det satt opp en oversikt over alle eierselskapenes generalforsamlingsmøter og hvilke folkevalgte som hadde styreverv i hvilke selskaper. Dette var det ikke laget noen oversikt over tidligere. I tillegg er det laget et system for å ivareta valgkomiteens oppgave med å sørge for at styremedlemmer som går ut erstattes med nye ol.

Det er også laget er oversiktskart som gir en enkel forståelse om hvem som har ansvar for hva. Kartet er lagt inn nedenfor.

5.1.5 Eierstyringen i praksis

Det er stor enighet om at det å ha felles mål og en felles forståelse er viktig for å få til en god eierstyring. Ordføreren er veldig klar på at eierstyringen i praksis foregår i representantskapet og generalforsamlingen. Samtidig er jo dette med informasjon og kommunikasjon veldig viktig for hvilke tanker generalforsamlingen har om forholdene i selskapene og selskapenes behov for styring.

Ordføreren er opptatt av at de folkevalgte som skal være med på slike beslutningsprosesser må ha kunnskap om dette. Det er derfor arrangert seminarer blant annet innenfor kraftområdet for å øke kunnskapen og muligheten til å gjøre en god jobb her.

I hvilken grad det også foregår «eierstyring» via folkevalgte representanter i styrene er vanskelig å ta stilling til. Men de intervjuede er veldig klare på at styret arbeider for selskapets beste, innenfor de rammer som er gitt av generalforsamlingen/representantskapet, og at det ikke skal drives politikk i styrene.

5.1.6 Eiermøter/kontaktmøter

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet.

Noen ganger har eierne behov for å diskutere strategier seg imellom uten å treffe formelle beslutninger, og dette bør kunne gjøres uten å måtte innkalle til møte i generalforsamlingen eller representantskapet etter de formelle reglene i loven. Et eiermøte er ikke lovregulert og er bare en uformell arena der det ikke skal treffes vedtak. I tillegg bør det ikke legges føringer eller «gis signaler» i eiermøtene som kan anses å gripe inn i styrets myndighetsområde. Eiermøtene er uforpliktende for eierne og for selskapet.

Alle de intervjuede legger til grunn at det gjennomføres eiermøter i Bodø kommune.

Eiermøtet/kontaktmøtet er beskrevet i Eiermeldingen av 2015:

«Bodø kommune kan ta initiativ til å innkalle samtlige eiere i et selskap til et eiermøte dersom det er behov for en uformell drøfting av en bestemt sak. Selskapets ledelse kan også innkalles dersom eierne oppfatter dette som formålstjenlig for behandlingen av saken. De styrende organ i et selskap har også anledning til å innkalle til et eiermøte. Det er vanlig at styreleder og representanter fra administrasjonen i selskapet deltar på eiermøter. Den enkelte eierkommune er ofte representert ved ordfører og rådmann. Det kan være naturlig at også eierorganet deltar på møtene.»

«Bodø kommune kan videre ta initiativ til å avholde kontaktmøter mellom kommunale selskap og kommunens eierutvalg. Selskapene kan også ta initiativ til å avholde slike kontaktmøter. Det avholdes også jevnlig kontaktmøter mellom selskapene og eierkommunene på et administrativt nivå.

Kontaktmøtene har til hensikt å sikre en tilfredsstillende informasjonsutveksling mellom de kommunale selskapene og kommunen som eier.»

Det foreligger ingen formell plan for hvordan et eiermøte gjennomføres i Bodø kommune, men det skrives referat for å kunne gå tilbake å se hva som er blitt tatt opp. Det som beskrives i intervjuene er likevel i stor grad i tråd med KS anbefaling.

Eiermøtene har slik ordføreren beskriver dem ikke vært faste møter, men ønsket er å få til regelmessighet i eiermøtene. Slik det har vært praktisert har styrene bedt om eiermøter når det er behov for å ivareta særlige utfordringer. I tillegg presiserer ordføreren at eiermøtet ikke tar stilling, men handler om å dele informasjon begge veier.

5.1.7 Valg av styrerepresentanter og styresammensetting

I eiermeldingen av 2015 dekkes dette av det åttende prinsippet:

«Styresammensetningen skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut ifra selskapets egenart.»

Her beskrives kartlegging av selskapets kompetansebehov og hvilke vurderinger som bør ligge til grunn for valg og sammensetning av styrene.

Flere av de intervjuede mener det har blitt mye mer fokus på dette de siste årene. Det at en har gått fra valg på bakgrunn av kjennskap til valg på bakgrunn av selskapets kompetanseprofil. Dette ivaretas også av en valgkomite som består av ordfører, varaordfører og en representant fra opposisjonen. Dette beskrives som et arbeid som nå tas på alvor og de bruker mye tid på å finne de rette personene til styrene.

5.1.8 Folkevalgtopplæring i styrearbeid

Det fremgår av «Felles strategi for samarbeid og eierstyring» at folkevalgtopplæring er obligatorisk. Dette var også satt opp som en milepæl første kvartal 2016 i saksfremlegget til bystyremøtet 10.12.2015.

Vi har fått tilsendt en presentasjon hvor Vibeke Resch-Knudsen har satt opp en generell eieropplæring for Bodø kommune. Dokumentet er fra 27. mars 2014. Dokumentet består av en 20 siders presentasjon. Utover dette er det ingen av de intervjuede som kan vise til noen formelle retningslinjer for eieropplæring i Bodø kommune. Leder politisk sekretariat/formannskapssekretær er veldig klar på at denne type opplæring er noe Bodø kommune kan bli bedre på. Det er for lite system på opplæringen og hvem som får den og i tillegg mener hun det ikke bør gå for lang tid mellom opplæringen og innsettingen i styrevervet, «kunnskap er ferskvare».

Både ordfører og Leder politisk sekretariat/formannskapssekretær viser til at det gjennomføres opplæring av styrene og folkevalgtopplæring, og eieropplæring som del av denne, på våren i begynnelsen av hver valgperiode. Leder politisk sekretariat/formannskapssekretær mener alle folkevalgte får opplæring, men blant de øvrige styremedlemmene er det mer opp til dem selv. Ordføreren sier videre at de nå arbeider med å få på plass et bedre system på dette. Samtidig arbeides det også med å forbedre selve opplæringen. Denne opplæringen vil også bli et tilbud til de andre styrerepresentantene i selskapene.

5.2 Hvordan gjennomføres styrearbeidet i praksis i kommunale AS og IKS?

5.2.1 Bodø Energi AS

Av selskapets vedtekter §7 følger det at selskapets styre består av fem til syv medlemmer og seks varamedlemmer. Tre til fem styremedlemmer og to varamedlemmer i rekkefølge velges av generalforsamlingen, mens to styremedlemmer og fire varamedlemmer velges av og blant de ansatte etter reglene for ansattes styrerepresentasjon.

Selskapets formål er etter vedtektene §3 å investere i ulike virksomheter, herunder innenfor energisektoren, og dermed beslektet virksomhet.

Administrerende direktør deltar i styrets møter uten stemmerett.

Generalforsamlingen velger styreleder og nestleder.

I selskapets styreinstruks ligger bestemmelser om følgende forhold av interesse for vår problemstilling:

- Styrets oppgaver herunder hvilke typer saker som skal styrebehandles
- Daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret
- Instruks om innkalling og møtebehandling
- Ansvar for informasjonsflyt

Revisjonen har fått tilsendt styreevaluering datert 29.01.2018. evalueringen er gjennomført i henhold til styrets årsplan. Evalueringen er gjennomført av samtlige syv styrerepresentanter og består av 16 påstander.

For hver påstand settes en karakter fra 1-4 for å belyse i hvilken grad påstanden er oppfylt. 1 er dårligst og 4 er best. Ettersom det er 7 styrerepresentanter kan det på hver påstand oppnås en samlet poengsum på maksimalt 28. Ingen har gitt karakterer som avviker betydelig fra flertallet i hverken positiv eller negativ retning.

Påstand	Karakter
<u>Styret etterlever fastsatt styreinstruks</u>	<u>27</u>
<u>Styrets beslutninger samsvarer med selskapets mål og strategier</u>	<u>27</u>
<u>Styret er fornøyd med avkastning på kapitalen siste år</u>	<u>22</u>
<u>Måloppnåelsen det siste året har vært god</u>	<u>22</u>
<u>Styret som kollegium fungerer godt</u>	<u>25</u>
<u>Styret har høy grad av åpenhet i sine drøftinger</u>	<u>26</u>
<u>Styret har rett type kompetanse til å kunne bidra til selskapets utvikling</u>	<u>24</u>
<u>Styreleder leder styremøtene på en god måte</u>	<u>27</u>
<u>Styreleder sørger for klare konklusjoner på hver sak</u>	<u>27</u>
<u>Rollene til styreleder og adm. Dir./dir. er tydelige</u>	<u>28</u>
<u>Det er et godt forhold mellom adm. Dir./dir. og styret</u>	<u>27</u>
<u>Beslutningsgrunnlaget er godt i de enkelte styresakene</u>	<u>24</u>
<u>Styrevedtakene blir tilfredsstillende effektivt</u>	<u>26</u>
<u>Adm. Dir./dir. oppnår de ønskede resultater, faglig og økonomisk</u>	<u>24</u>
<u>Styreprotokollene er dekkende for de vedtak som fattes</u>	<u>27</u>

Administrerende direktør mener styret er velfungerende, med engasjerte styrerepresentanter som har fokus på selskapets beste og «bedriver ikke politikk i styremøtene». Han bekrefter at det ikke finnes noen selskapsspesifikke eierstrategier som gir selskapsstyret en klar forståelse av Bodø kommunes interesse i selskapet.

Det er i hovedsak administrasjonen som tar initiativ til styrebehandling av saker gjennom en innstilling fra adm. dir. Men styret har også initiert saker særlig hva gjelder strategiske prosesser.

Til å forberede saker til beslutning benytter styreleder og adm. dir. i hovedsak selskapsadministrasjonen, men også advokat, revisor og konsulenter.

Adm. dir. gjør rede for at selskapet primært rapporterer i ordinær eller ekstraordinær generalforsamling. Uformelt er det tett kontakt mellom styreleder og adm. dir. og ordfører og råd rådmann i viktige saker. Det har og så vært rene eiermøter og de har vært invitert til formannskapet for å orientere om spesielle tema.

Det er så langt ikke gjort endringer i selskapets vedtekter for å tilpasse til selskapsesifikke eierstrategier.

5.2.2 Bodø spektrum AS

Av selskapets vedtekter §6 følger det at selskapets styre består av fire til seks medlemmer med varamedlemmer. Styrets leder, nestleder og de øvrige medlemmene velges av generalforsamlingen for inntil fire år om gangen. Idretten søkes representert i styret. Styresammensetningen i Bodø Spektrum AS skal være den samme som i Bodø Spektrum KF. Selskapets formål er etter vedtektene §2 at selskapet skal være eier av idrettsanlegg og næringslokaler. Selskapets virksomhet er utleie og drift av disse som naturlig står i forbindelse med det. Selskapet kan delta i andre selskaper som har sammenheng med dette

Videre er styrets myndighet regulert i vedtektene §7.

Selskapet har en instruks både til Daglig leder og Styret fra 26.03.2006.

For daglig leder handler instruksen om daglig leders ansvar og oppgaver.

I instruksen til styret ligger bestemmelser om følgende forhold av interesse for vår problemstilling:

- Hvilken type saker som skal styrebehandles og styrets oppgaver
- Daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret
- Regler for møteinnkalling
- Møtebehandling
- Ansvar for føring av møteprotokoll

Bodø spektrum har et kort og lettfattelig strategidokument. Dokumentet er etter Daglig leders opplysninger sist oppdatert 05.04.2016, og dokumenterer selskapets misjon, visjon, forretningsområde, overordnede mål, markedsmål og mål for vekst, økonomi, kvalitet og kommunikasjon.

Det er ikke utarbeidet noe dokument for styreevaluering.

Daglig leder gir uttrykk for at de folkevalgte styrerepresentantene er aktive i styrearbeidet. Han bekrefter at det ikke finnes noen selskapsesifikke eierstrategier som gir Selskapsstyret en klar forståelse av Bodø kommunes interesse i selskapet. Imidlertid trekker han fram at selskapets styre og administrasjonen forholder seg til formålet i vedtektene, selskapets

strategiplan og målsetninger, som eier har bedt selskapet utarbeide, og bystyrevedtakene som omhandler Bodø Spektrum AS fra stiftelse i 1987 og fram til i dag.

Ved spørsmål om beslutningsprosessene i selskapet og hvem som tar initiativ til å løfte saker til styrebehandling, viser daglig leder til styrets og daglig leders instruks selskapets vedtekter og aksjeloven med en forståelse om at bestemmelsene i disse dokumentene følges opp. Videre viser han til at det er løpende kontakt mellom styreleder og daglig leder hva gjelder behandling av saker i selskapsstyret. I tillegg foreligger det en møteplan med faste saker som jevnlig skal tas opp i styret.

Til å forberede saker til beslutning benyttes selskapsadministrasjonen. Ved behov innhentes kompetanse fra revisor eller rådgivere.

Daglig leder legger til grunn at selskapsstyret forholder seg til generalforsamlingen ved ordfører som det øverste operative eierorgan og rapportering skjer i henhold til aksjelovens bestemmelser. I tillegg gjøres det statusrapporteringer i eiermøter angående utviklingsprosjekter samt drift herunder regnskapsavvik. Ved særskilte saker bes det også om kontaktmøter med ordfører.

Det er etter daglig leders kunnskap ikke gjort endringer i selskapets vedtekter for å tilpasse til selskapsesifikke eierstrategier.

5.2.3 Salten Brann IKS

Av selskapsavtalen kap. 3 §9 følger det at styret skal ha 6 medlemmer med personlige varamedlemmer. 4 av styrets medlemmer med varamedlemmer velges av representantskapet. 2 av styrets medlemmer med varamedlem velges av og blant de faste ansatte i selskapet.

Styremedlemmer og varamedlemmer blir valgt for 2 år av gangen, likevel slik at halvparten er på valg etter loddtrekning etter første året.

Selskapets formål er etter §3 i selskapsavtalen, i videste forstand å ivareta eierkommunenes behov, plikter og oppgaver vedrørende brann- og ulykkesberedskap, brannforebyggende- og kontrollerende art samt andre tiltak som naturlig hører inn under dette formål innenfor det til enhver tid gjeldene regelverk.

Selskapet skal aktivt søke å selge tjenester knyttet til forebyggende og beredskapsrelaterte tjenester.

Selskapet skal inngå samarbeidsavtaler med kommuner, andre selskaper og virksomheter.

Selskapet kan påta seg andre arbeidsoppgaver representantskapet bestemmer, såfremt det ikke svekker de lovpålagte oppgavene.

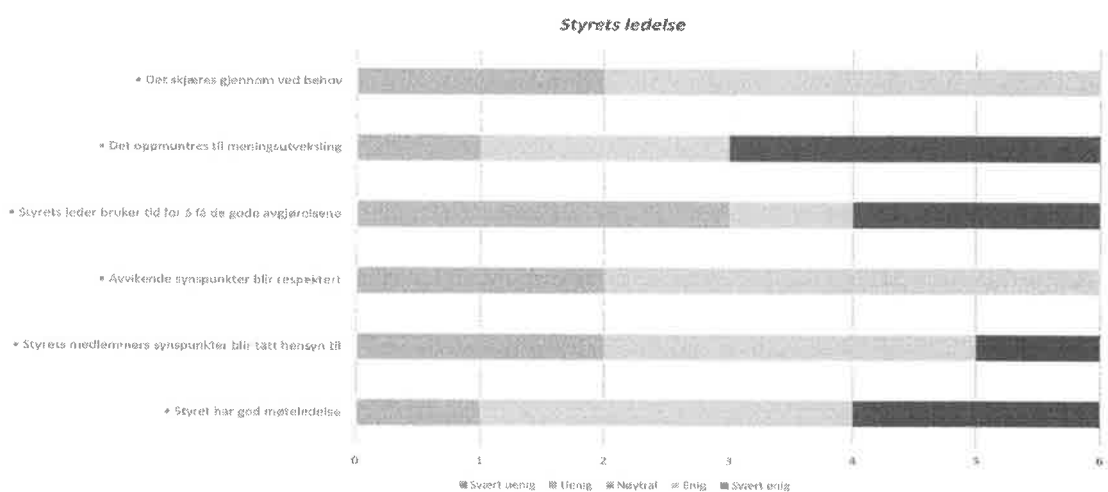
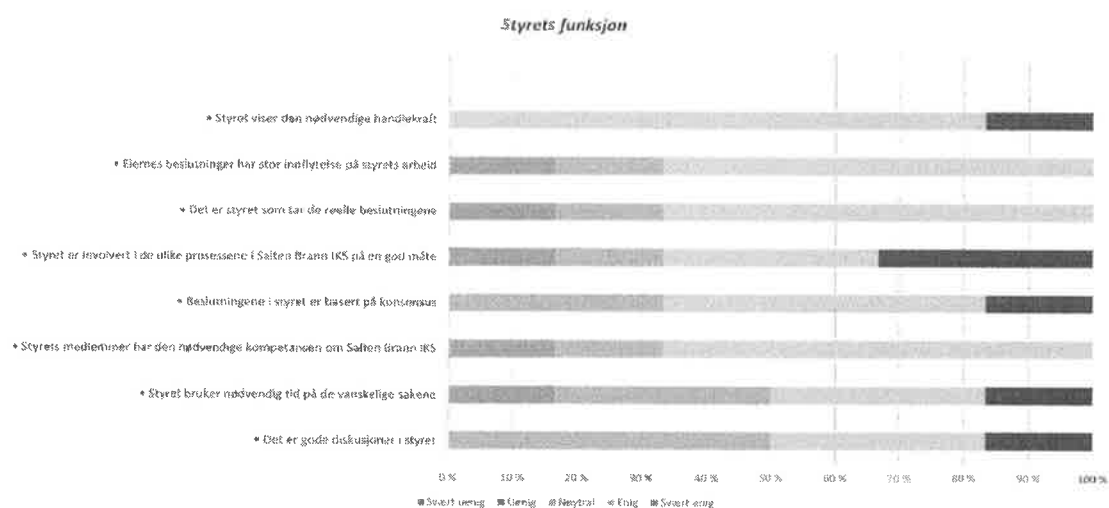
Primært er selskapet opprettet for å dekke eierkommunenes behov, men tilsvarende tjenester kan også ytes mot vederlag til andre kommuner eller virksomheter.

I selskapsavtalens kap. 5 finner vi bestemmelser om følgende forhold av interesse for vår problemstilling:

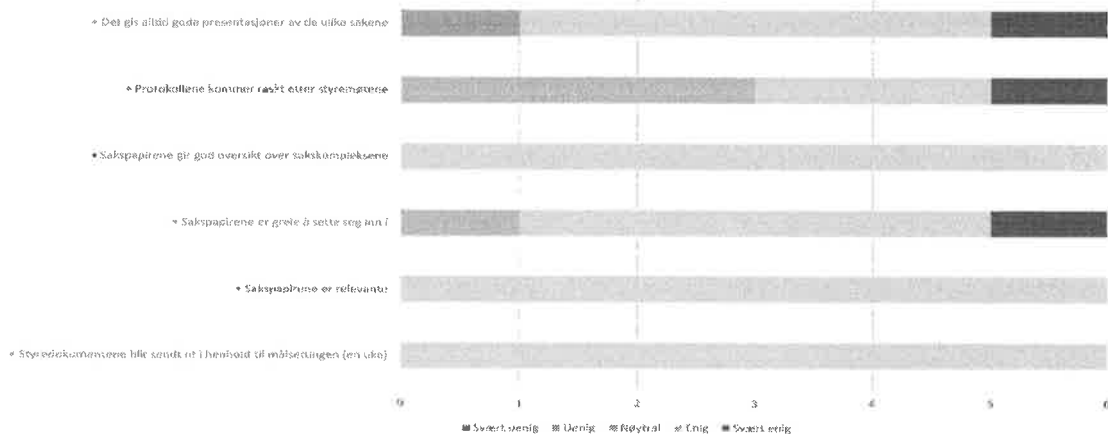
- Innkalling til styremøter
- Saksbehandling i styret
- Styrets myndighet

Revisjonen har fått tilsendt styreevalueringen i Salten Brann IKS fra 2017. Av kommentarene til denne evalueringen fremgår at det savnes mer aktiv deltagelse fra styremedlemmer, men at det for øvrig er god meningsutveksling i styret, selv om tiden kan bli knapp.

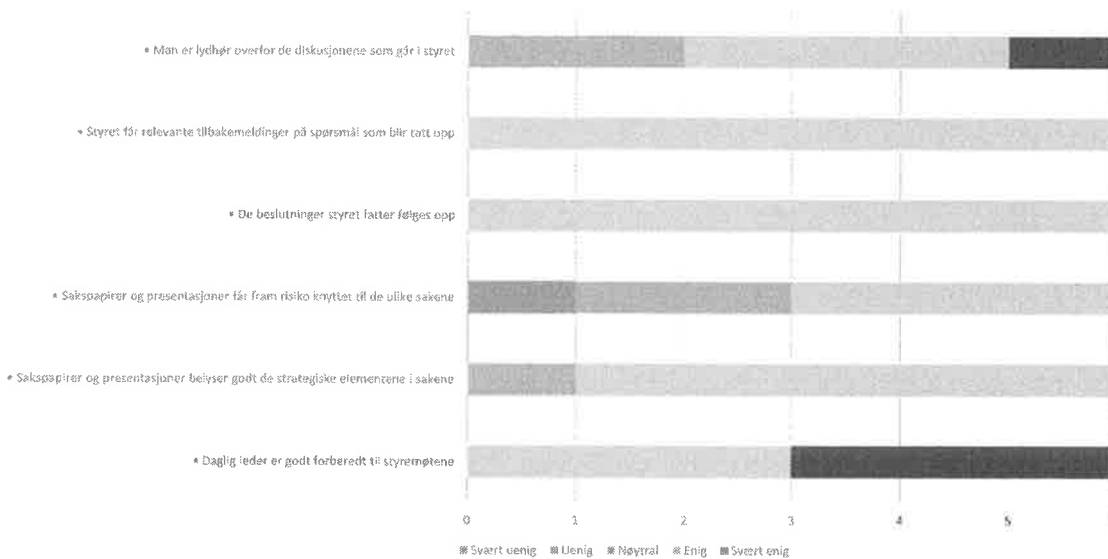
Evalueringen består av 44 påstander delt opp i syv forskjellige tema. Svaralternativene er svært uenig, uenig, nøytral, enig, svært enig. Det er ikke oppgitt i evalueringen, men ut fra antall kolonner og at styret skal bestå av seks medlemmer, bør en kunne konkludere med at alle styremedlemmene har deltatt i evalueringen.

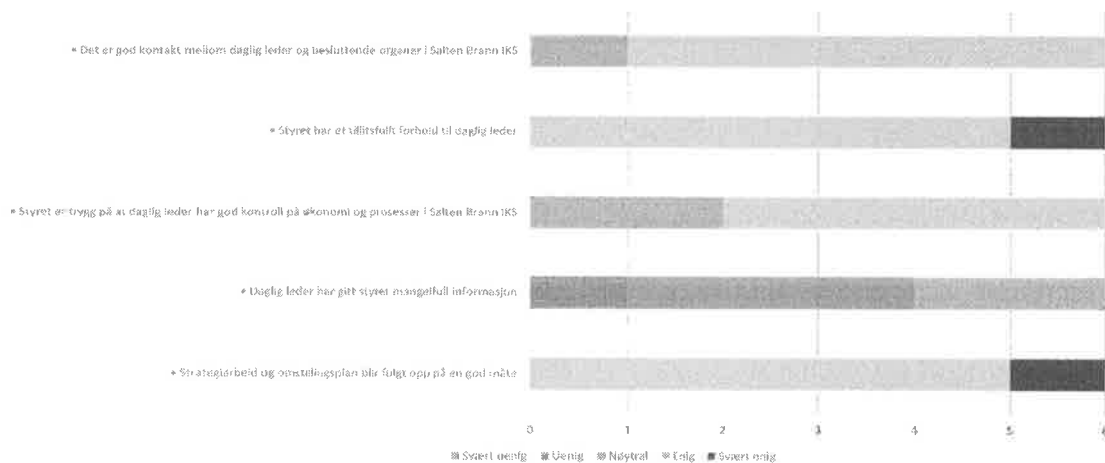
Styrepapirer og saksforberedelse

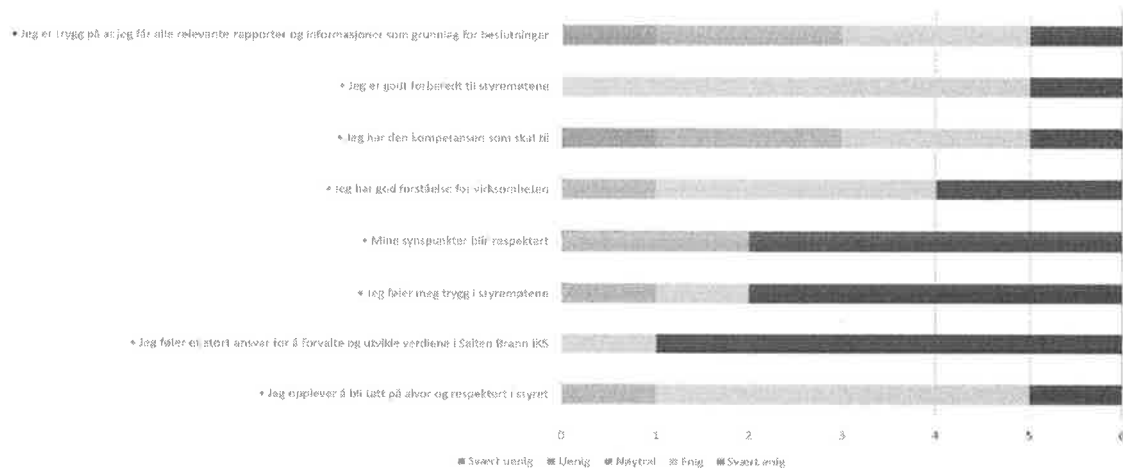
Administrasjonens rolle og forberedelse/arbeid i

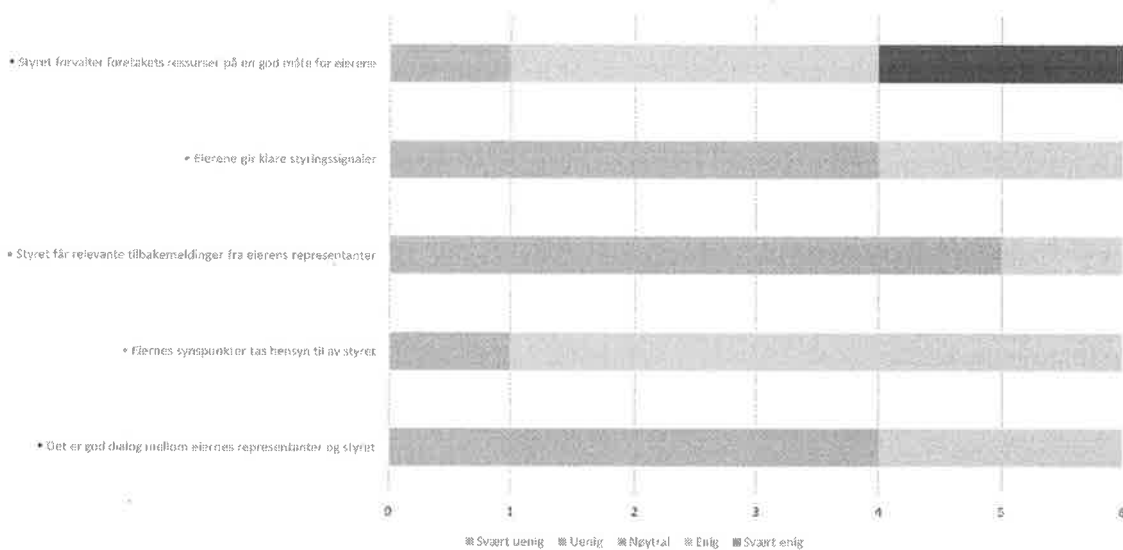
Administrasjonens rolle og forberedelse/arbeid II

Min egen styredeltakelse

Samarbeid styre/eiere

Ass. Brann- og redningssjef/Ass. (Ass. Brannsjef) Daglig leder gjør rede for at det er utarbeidet og vedtatt egen virksomhetsstrategi for selskapet. Strategien ble vedtatt av representantskapet, som sak 09/17, den 05. mai 2017. Virksomhetsstrategien er vedtatt av de ni eierne av selskapet og ikke særskilt av Bodø kommune.

Videre skriver han at initiativ til saker som behandles i selskapsstyret kommer fra både selskapets administrasjon og styret selv, og beslutningsprosessene i selskapet følger bestemmelsene i selskapsavtalen. Han mener selskapet bruker selskapsadministrasjonen til å forberede saker for beslutning. Enkelte saker forberedes i henhold til møteplanen likevel av styret selv. Selskapets styre rapporterer til representantskapet to ganger årlig gjennom årsmøtet på våren og budsjettmøtet på høsten. Rapporteringen er hjemlet i selskapsavtalen.

Den 31. januar 2018 ble det første eiermøtet gjennomført i henhold til den nye interkommunale eierstrategien i Salten. Eiermøtet er slik Ass. Brannsjef ser det ikke et beslutningsorgan. Saker som drøftes i eiermøtet vil om nødvendig tas tilbake til selskapet for ordinær saksgang gjennom styret og fremsendes som sak til representantskapet.

Det gjøres rede for at ny selskapsavtale ble vedtatt i sak 16/16 i representantskapet den 11. november 2016. Bakgrunnen for endring av selskapsavtalen var ikke arbeidet med selskaps-spesifikke eierstrategier, men den nye interkommunale eierstrategien i Salten.

Etter at «felles strategi for samarbeid og eierstyring» ble vedtatt har det ifølge Ass. Brannsjef også vært gjennomført en prosess der selskapets aktiviteter og styrets arbeid gjennom møteplanen er endret for å være i takt med de prosesser som er beskrevet i eierstrategien. Dette gjelder spesielt for budsjettprosess og eiermøter. Det er også gjennomført eget kurs for selskapets administrasjon, styre og representantskap i styring, ledelse og roller.

5.3 Hvordan følger Bodø Kommune opp stiftelsene i kommunen?

5.3.1 Generelt

Bodø kommunale boligstiftelse ble opprettet i 1974. Oppretter er Bodø kommune og grunnkapitalen er på kr. 200 000. Formålet med opprettelsen av stiftelsen var å ivareta kommunens ansvar for å skaffe boliger til vanskeligstilte.

Av søknad om omdanning til opphør av 18 januar 2012 fremgår følgende:

BKBS ble opprettet av Bodø kommune i 1974 for å ivareta kommunens lovpålagte ansvar å stille boliger til disposisjon for vanskeligstilte. Valget av organisasjonsform var delvis styrt av et behov for å holde denne typen investeringer utenom kommunal låneramme, som da var en absolutt ramme gitt av fylkesmannen.

Parallelt med BKBS har kommunen drevet en egen forvaltning av kommunalt eide boliger, som med tidens løp ble vanskelig å holde adskilt fra forvaltningen av stiftelsens boligmasse. Derfor etablerte man i 1996 et leieforhold mellom BKBS og kommunen vedrørende stiftelsens boliger, med rett for kommunen til framleie. Husleien ble basert på at kommunen tok det fulle praktiske og økonomiske ansvar for alle forvaltnings-, drifts- og vedlikeholdsoppgaver knyttet til boligmassen.

På slutten av 90-tallet kom det tilbud om gunstige finansieringsløsninger for kommunene i forhold til å møte "eldrebølgens" boligbehov. I den forbindelse ble det besluttet at prosjektene skulle gjennomføres i kommunal regi uten bistand fra BKBS. Stiftelsen har etter dette ikke tatt initiativ til nye prosjekter, og kan betegnes som en "sovende" stiftelse uten noen ansatte.

I vedtekten er formålet angitt slik:

Bodø kommunale boligstiftelse har til formål å erverve og/eller forestå oppføring av trygdeboliger/sosialboliger/-gjennomgangsboliger og eventuelt andre boliger, samt stå for utleie av disse. Stiftelsen har dessuten til formål å erverve eller forestå oppføring av andre bygg enn boligbygg (herunder garasje) når disse skal brukes til felles formål for leietakerne eller når utleie av lokalene i slike bygg skal skje i sammenheng med stiftelsens øvrige virksomhet.

Stiftelsens styre oppnevnes av Bodø bystyre, jf. vedtektene punkt 3. Styret skal bestå av minst tre medlemmer med like mange varamedlemmer. Stiftelsens styre velger selv leder og nestleder. Styret velges for fire år av gangen.

I perioder har hele styret vært valgt blant tillitsvalgte og ansatte i kommunen Dette har tidvis skapt problemer med habilitet og vedtaksførhet, og behov for settestyre. (betenkningen s. 4)

Styrets oppgaver fremgår av vedtektene punkt 4. Årsregnskap og årsberetning skal legges frem for Bodø bystyre til orientering. Eventuelle vedtak om salg av fast eiendom «legges frem for Bodø formannskap». Bestemmelsen må ses i sammenheng med vedtektenes punkt 8, hvor Bodø kommune gis forkjøpsrett ved salg av stiftelsens eiendom.

Daglig leder utnevnes av styret, uten innstilling fra rådmannen, etter vedtektsendring av 09.03.17. Forut for dette var det bestemt at daglig leder utnevnes av styret etter innstilling fra rådmannen, jf. vedtektenes punkt 5. Daglig leder for en lengre periode samme person som var økonomisjef i Bodø kommune.

Den 18.01.2012 sendte stiftelsen søknad om omdanning til opphør til Stiftelsestilsynet. Styret begrunner søknaden med forskjellige forhold; regelverket om momskompensasjon som trådte i kraft i 2003 gjør at det kan være mer gunstig å drive videre som et kommunalt foretak, kommunen kan få lavere rente enn stiftelsen på sine lån, statlige finansieringsordninger, kommunens lovpålagte ansvar for å skaffe boliger til vanskeligstilte, og til slutt det at kommunen er nødt til å stå som eier for å kunne lånefinansiere en oppgradering av boligene. Styrets begrunnelse er lagt ved i sin helhet.

Saken startet med at styret i tilleggsreferat til årsmøtet i 2011 ga administrasjonen mandat til å igangsette en utredning:

Nåværende styre ønsker å kunne avgi en uttalelse eller anbefaling til nytt bystyre vedr styresammensetning i forhold til vedtekter og habilitet. En slik anbefaling må omhandle blant annet en vurdering av alternativ utvikling av BKBS; oppgradering til fullverdig selskap eller avvikling av stiftelsesform. Konsekvenser av dette må utredes nærmere. I dette ligger også nødvendigheten av å vurdere dagens vedtekter og avtaler, heri leieavtalen med Bodø kommune.

Fra saksfremlegget ved behandling i formannskap og bystyret hitettes (11/130, 11/143):

En omdanning av BKBS vil kunne være økonomisk fordelaktig for kommunen, særlig i forhold til lånefinansiering av investeringer. Videre vil dette kunne sikre en mer helhetlig utvikling innenfor et samfunnsmessig viktig område. Gode grunner synes å tale for at KF velges som organisasjonsform, tatt i betraktning at det dreier seg om eiendomsforvaltning av finansiell karakter.

Kommunens tjenestetilbud på dette området vil bli bedre og mer effektivt ivaretatt ved å drive virksomheten i en annen organisasjonsform. De incentivene som lå i å velge stiftelsesformen, bl.a. for å få gunstig lånefinansiering fra Husbanken, gjelder ikke lenger. (...) Enda viktigere er imidlertid momskompensasjonsbestemmelsene og regnskapslovens aktiveringsregler, har gjort stiftelsesformen ugunstig som instrument for Bodø kommune, ikke minst tatt i betraktning de store summene som må stilles til disposisjon for rehabilitering.

Stiftelsestilsynet tok ikke saken opp til realitetsbehandling, på grunn av formelle mangler. ved søknaden. Stiftelsen sendte deretter ny søknad. Denne ble avslått av Stiftelsestilsynet den 08.06.2012. Den 27.08.2012 klaget stiftelsen avslaget inn for Justisdepartementet. Klagen ble ikke tatt til følge, ved vedtak den 23.12.2013.

Stiftelsen har det siste året jobbet med en revisjon av vedtektene. Leieavtalen er sagt opp og det er fremmet krav om at kommunen ettergir stiftelsens gjeld til kommunen. Ny avtale er fremforhandlet og i kraft fra 01.12.2017.

5.3.2 Avtalen med Bodø kommune

Avtalen mellom stiftelsen og Bodø kommune er datert 28. mars 1996.

Stiftelsen leier ut hele sin boligmasse til Bodø kommune, fra 1. april 1996. Ved avtaleinngåelsen, 435 boenheter og senere ytterligere 11 boenheter i Prinsens gate og 58 boenheter på Mørkved.

Vederlaget består av flere elementer:

Bodø kommune betaler:

- Kommunale avgifter	anslått til kr. 1.135.000
- Bygningsforsikring	anslått til kr. 190.000

Bodø kommune betaler også en årlig leie som skal dekke:

- Driftsutgifter (styrehonorar/revisjon m.m.)	anslått til kr. 30.000
- Renter	anslått til kr. 10.000.000
- Avskrivning	anslått til kr. 3.600.000

Bodø kommune forplikter seg også til å sørge for at «*det bygningsmessige vedlikehold og utenomhusvedlikehold holdes på samme standardnivå som når stiftelsen selv ivaretok dette*». «*Vedlikeholdet skal være av en slik karakter at det ikke forringer stiftelsens eiendomsmasse*». «*Stiftelsens vedtak om at boligene ikke skal merke seg negativt ut i omgivelsene skal ivaretas av Bodø kommune*».

Avtalens punkt 5 og 6 tas med i sin helhet:

5. Dersom Bodø kommune finner det formålstjenlig at Bodø kommunale boligstiftelse skal skaffe tilveie nye boliger som kommunen har behov for, skjer dette ved særskilt vedtak av formannskapet. Bodø kommune vil leie inn disse boligene under samme forutsetninger som omtalt i denne kontrakt.

6. Dersom Bodø kommune ikke kan nyttiggjøre seg boliger som i dag leies inn av Bodø kommunale boligstiftelse, skal boligene avhendes. Salgssummen skal da enten benyttes til ekstraordinær nedbetaling av gjeld eller reinvestering i nye boliger som Bodø kommune er interessert i å leie.

Avtalen må ses i sammenheng med at kommunen stiller garanti for stiftelsens lån, noe som fører til betydelig lavere rentekostnader.

5.3.3 Regnskap

Bodø kommunale boligstiftelse

	2009	2010	2014	2015
Leieinntekt	5 340 432	4 763 514	3 984 468	3 613 672
Driftsresultat	3 666	1 862 164	573 004	335 029
Årsresultat	1 738 910	478 628	13 272	27 384
Eiendeler	119 833 141	111 785 302	92 067 569	88 726 318
Gjeld	113 923 293	105 396 826	80 200 775	76 846 251
Egenkapital	5 909 848	6 388 476	11 866 794	11 880 067

Bodø kommune (fordelt på BKBS)

	2009	2010	2014	2015
Husleieinntekter			23 150 397	24 481 302
Vedlikehold			5 207 970	9 491 202
Eiendomsgebyr			2 486 689	2 421 941

5.3.4 Forvaltning

Tar man utgangspunkt i 383 enheter og en leiesum på kr. 4,5 millioner, utgjør dette i underkant av kr. 1000 pr måned (Justisdepartementet, 2013). Kommunen har også tatt på seg ansvaret for vedlikehold og betaler for forsikring og kommunale avgifter/eiendomsgebyr.

Fordeler man totale vedlikeholdskostnader for årene 2014 og 2015 på 383 boliger blir dette ca. kr. 1100 pr måned i 2014 og ca. kr. 2100 pr måned i 2015.

Boligene fremleies av Bodø kommune. Husleieinntekt for årene 2014 og 2015 var hhv. kr. 23.150.397 og kr. 24.481.302. Dette tilsier en gjennomsnittlig husleie på ca. kr 5000 pr enhet i 2014, økende til ca. kr. 5300 i 2015.

Vi antar at reell markedsverdi/leieverdi av boligene er noe høyere enn det kommunen fakturer leietakerne. Pr. februar 2018 er leiligheter i Bodø og omegn annonsert til leie på finn.no priset fra kr. 7000-8000 og oppover.

Totalt vederlag for kommunens del får man ved å summere leieinntekt, vedlikehold og eiendomsgebyr jf. 96-avtalens punkt 2, 3 og 4. Dette ligger pr 2014, ca. 11,5 millioner kroner under kommunens inntekter fra fremleie av boligene. For 2015 er differansen på ca. 9 millioner kroner.

Leiekontraktene har tidligere vært tidsbestemt og enkelte beboere har hatt livsvarig, eller svært lang, botid. Kommunen er i ferd med å gå over på tidsbestemte, treårige avtaler. Dette gir muligheten til å øke husleien og å ivareta vedlikeholdet. Man ser dermed en økning både i leieinntekter (for kommunen) og i kostnader til vedlikehold de senere årene.

Vedlikeholdskostnadene har økt de siste årene, og tallene for 2014 og 2015 er neppe representative for nivået de siste tyve årene:

«Kommunen har i leieavtalen forpliktet seg til vedlikehold av stiftelsens boliger. Noen boliger er i dag i så dårlig forfatning at de bør rives, mens andre trenger omfattende vedlikehold». (Advokat Brath, 2011)

Stiftelsens husleieinntekter har ligget høyere enn i dag, anslagsvis 13,6 millioner kr. pr 1996, jf. avtalens punkt 3. Totalt vederlag pr. 1996 lå på ca. 15 millioner kroner (ekskl. vedlikehold) – kr. 2480 pr måned fordelt på 504 boenheter.

I stiftelsens regnskaper finnes historisk kost (byggekostnad/ervervskostnad) og nedskrevet verdi pr dags dato. Det finnes ingen oversikt over tilstand/vedlikeholdsnivå eller virkelig verdi. Det finnes ingen vedlikeholdsplan.

Ved en gjennomgang av styreprotokoller i perioden 2006-2010 ser vi at styremøtene i hovedsak har dreid seg om behandling av årsregnskap og revisorberetning, vedtektsendringer og saker om salg av fast eiendom.

Det finnes ingen oversikt over standard/vedlikeholdsnivå (eller virkelig verdi) på boligmassen ved oppstart av leieavtale med Bodø kommune.

Styret har ikke etablert et system for internkontroll av etterlevelse av stiftelseslovgivningen. Det er ikke gjort vurderinger av risiko.

Styret har så langt vi kan se ikke fattet vedtak om utdeling av stiftelsens midler.

Fra korrespondanse mellom stiftelsen og Stiftelsestilsynet i forbindelse med tematilsynet i 2014 (referanse) fremgår at det ikke finnes noen instruks for styret, det finnes ikke noe strategidokument for stiftelsen og det er ikke utarbeidet rutine for salg av fast eiendom. Det er ikke dokumentert at styret har vurdert om salg av fast eiendom er i tråd med stiftelsens formål. (Det har vært få salg, og det foreligger spesielle omstendigheter, rev. anm)

5.3.5 Revisors vurdering

Avtalen med Bodø kommune

Det er ikke avtalt en fast leiesum pr måned. Det er i stedet avtalt at leien skal være så høy at den dekker stiftelsens kostnader til blant annet renter og avskrivninger. Stiftelsens rentekostnader faller over tid, og det samme gjør dermed leieinntektene. Pr. 2012 er stiftelsens leieinntekter nede på ca. 1000 kr. pr enhet, pr måned.

Kommunen har også forpliktet seg til å ivareta vedlikeholdet av stiftelsens boliger. Det er ikke angitt noe nivå på vedlikeholdsplikten i form av et kronebeløp, en prosentsats eller ved å vise til en ekstern målestokk eller standard. Det er i stedet avtalt at vedlikeholdet skal holdes på samme nivå som når stiftelsen selv ivaretok dette. Vedlikeholdsplikten er beskrevet med svært vage og skjønnsmessige begreper, og dette må ses i sammenheng med at en ved inngåelse av avtalen (overlevering av boligmassen til leietaker Bodø kommune) ikke gjorde noe forsøkt på å kartlegge og dokumentere tilstanden.

Avtalen inneholder ingen mekanismer for å føre kontroll med i hvilken grad kommunen følger opp vedlikeholdsplikten, hverken bygningsteknisk eller i kroner og øre.

Avtalen tar ikke hensyn til de spesielle forhold som gjelder for brukergruppen. Stiftelsen har ikke sikret seg mot skader eller mislighold.

Begrepene som er brukt, og måten avtalen er satt sammen på, er egnet til å tilsløre de underliggende økonomiske realitetene i avtalen.

Styret skal fremme stiftelsens interesser og formålsrealisering på en slik måte at enhver handling er i stiftelsens interesse. Stiftelsens styremedlemmer skal således ha sin lojalitet hos stiftelsen og ikke hos seg selv eller hos de som har oppnevnt dem.
(Stiftelsestilsynet, 2014)

Det er mulig at avtalen, slik den fungerer i praksis, innebærer at utdelingsnivået settes uforsvarlig høyt, i strid med kravet til forsvarlig forvaltning i stiftelsesloven § 18.

Avtalen fremstår ikke som balansert og på vanlig gode vilkår. Det er et åpenbart misforhold mellom partenes ytelser, i stiftelsens disfavør.

Det var åpenbart ikke i stiftelsens interesse å gå inn på denne avtalen.

Revisjonen mener avtalen innebærer løpende utdelinger fra stiftelsen til oppretter, i strid med forbudet i stiftelsesloven § 19 annet ledd.

Forvaltning

✓ «Stiftelsestilsynet anser vedlikehold av eiendomsmassen og opprettholdelse av realverdien som en grunnleggende forutsetning for forsvarlig kapitalforvaltning».

(Stiftelsestilsynet, 2014)

For kommunens del er det uten praktisk betydning om overføringene skjer i form av mislighold av vedlikeholdsplikten, ulovlige utdelinger, eller som et høyt utdelingsnivå. Midlene kommer kommunen til gode, krone for krone, uansett i hvilken form det skjer.

Kommunen fremhever at stiftelsen og kommunen har sammenfallende interesser. Stiftelsens midler vil komme målgruppen til gode, uansett om det skjer direkte fra stiftelsen eller om det formelt sett foregår med kommunen som mellomledd.

Det er vanskelig å tallfeste nivået på utdelingene til kommunen. Revisjonen har sammenlignet kommunens inntekter på fremleie av boligene med verdien av vederlaget kommunen yter. Så lenge kommunen leier ut boligene til samme lave leie som de leier de inn for, kan det hevdes at det ikke har noen praktisk/økonomisk betydning om kommunen formelt sett står som mellomledd. Dette kan minne om en ordning med tilvisningsrett.

Tar man utgangspunkt i avtalen mellom stiftelsen og kommunen, er det imidlertid et vesentlig misforhold mellom kommunens ytelser og det kommunen tar inn i husleie. Og ser man på forholdet mellom markedsleie og kommunens vederlag er differansen enda større.

Kommunen har utarbeidet en oversikt over boligkontorets inntekter og kostnader, og fordelt de enkelte postene på kommunens og stiftelsens boliger etter beste skjønn. Oversikten er ment å vise at kommunen ikke «tapper» stiftelsen. Oversikten viser at kommunen har kostnader knyttet til vanskeligstilte i boligmarkedet, som ikke er omtalt eller regulert i avtalen med stiftelsen. For årene 2013, 2014 og 2015 viser oversikten at kommunen har kostnader som overstiger inntektene knyttet til stiftelsens boliger.

Revisjonen mener oversikten viser at kommunen har kostnader knyttet til den lovpålagte plikten til å skaffe boliger til vanskeligstilte, ut over det som er regulert i av avtalen. Men når en post ikke er regulert i avtalen, er det ikke automatikk i at den kan/skal føres mot stiftelsen. Det gjelder uansett om man argumenterer ut i fra «underliggende økonomiske realiteter» eller om man forholder seg formelt til regelverk og avtalens ordlyd.

Kommunen har eksempelvis ført kostnader til strøm og alarm/vakthold mot stiftelsen. Disse posten er ikke regulert i leieavtalen. Formelt sett er det kommunen som er debitor. Revisjonen mener det er vanlig at leietager betaler strøm etter forbruk. Å føre dette mot stiftelsen bidrar ikke til å gi et noe mer «riktig» eller «representativt» bilde av forholdet mellom stiftelsen og kommunen.

Revisjonen er ikke enig i at det er naturlig å føre halvparten av boligkontorets personalkostnader mot stiftelsen. Disse kostnadene er ikke knyttet til stiftelsens eiendomsmasse, men til kommunens lovpålagte ansvar for å skaffe boliger til de som trenger det. Og det er ikke gitt at det er stiftelsen som skal løse disse oppgavene. Dette må ses i sammenheng med det totale utdelingsnivået.

Revisjonen kan ikke se noen grunn til at boligkontorets kapitalkostnader skal fordeles med 50% på stiftelsen.

Revisjonen mener kommunens oversikt tilslører mer enn den oppklarer. Kommunens synspunkter synes å være basert på en manglende forståelse for grunnleggende trekk ved den organisasjonsformen som er valgt.

- ✓ *Det ser ut til å være tilsynelatende store økonomiske utfordringer knyttet til å drifte de kommunale utleieboligene med et husleienivå som ligger nær et gjennomsnitt i markedet, når disse boligene har en rekke rammebetingelser som er kostnadsdrivende i forhold til de boligene som danner utgangspunktet for den gjennomsnittlige leia i markedet. De kommunale boligene har en vesentlig høyere flyttefrekvens, de har beboere med til dels lav boevne som bidrar til at boligene brukes feil og slites raskere, og mange kommuner har allerede et etterslep i vedlikehold av sine boliger. Det kan også være andre faktorer som bidrar til høy slitasjefaktor. (Stiftelsestilsynet, 2014)*

Revisjonen mener skader og slitasje på boligen ut over normalt slit og elde, må erstattes av leietaker (kommunen). Kommunen krever regress for kostnader etter skader påført med vilje - «hærverk», men ut over dette regnskapsføres all innsats på eiendomsmassen som forskjellige former for «vedlikehold». Reparasjoner/erstatning skilles ikke ut, noe som i praksis fører til at tallene for «vedlikehold» blåses opp. Kommunens praksis er uheldig, da det ikke er mulig å fastslå med hvilke beløp kommunen ivaretar sine plikter til å ivareta vedlikeholdet i henhold til avtalen med stiftelsen.

Revisjonen mener stiftelsens styre ikke har kontrollert at kommunens vedlikeholdsplikt ivaretas på en forsvarlig måte.

«Kommunen har i leieavtalen forpliktet seg til vedlikehold av stiftelsens boliger. Noen boliger er i dag i så dårlig forfatning at de bør rives, mens andre trenger omfattende vedlikehold». (Brath, 2011, s. 2)

Styret har så langt vi kan se ikke hatt noe forhold til markedsverdi (utleieverdi) for eiendomsmassen, ingen oversikt over vedlikeholdsinnsatsen og verdien av vederlaget fra Bodø kommune og dermed heller ikke noe forhold til den reelle økonomiske utviklingen i stiftelsen eller til hvilket utdelingsnivå man ligger på.

Styret har ingen oversikt over hvilket nivå eiendomsmassen har hatt, hvilket vedlikehold som er utført og behov for videre vedlikehold.

Styret har ikke hatt oversikt over stiftelsens reelle økonomiske utvikling, risiko eller forventet avkastning.

Styret har ikke fattet vedtak om utdeling av midler.

Styret har ingen oversikt over nivået på årlige utdelinger.

Styret har ikke oppfylt plikten til forsvarlig forvaltning i stiftelsesloven § 18.

✓ *Regnskapets verdi som styringsinstrument beror på at det gir et riktig og fullstendig bilde av stiftelsens økonomiske stilling. Forvaltning av en eiendomsmasse til boligutleie vil ofte være kompleks og forbundet med flere ulike resultatfaktorer. Et regnskap som kun bygger på inntekts- og utgifts bilag, og standardiserte satser for avskrivninger basert på historisk kost, vil ofte være lite egnet som eneste styringsinstrument for virksomheten. (Stiftelsestilsynet, 2014)*

Utdeling av stiftelsens midler

✓ *I forarbeidene er det presisert at enhver overføring av økonomiske goder som ensidig belastes stiftelsen til noen utenfor stiftelsen er å anse som en utdeling. I tillegg vil transaksjoner med grunnlag i en gjensidig bebyrdende avtale, men hvor det foreligger et visst misforhold mellom vederlaget og overføringen fra stiftelsen, bli regnet som en utdeling. (Stiftelsestilsynet, 2014)*

Stiftelsen leier ut hele sin boligmasse til Bodø kommune mot et vederlag som ligger vesentlig lavere enn markedsverdi/markedsleie. Dette innebærer at stiftelsen foretar løpende utdelinger. Det ser ikke ut til at styret har vært klar over at avtalen innebærer utdeling av stiftelsens kapital.

Å leie ut boligene til Bodø kommune, til underpris, er ikke i samsvar med stiftelsens vedtektsbestemte formål. Det er styret som skal vedta utdelinger, herunder nivået på utdelingene, og påse at de er i tråd med stiftelsens formål. Det er ikke fattet styrevedtak om utdelinger.

Revisjonen mener innebærer utdelinger som ikke oppfyller formkravene i stiftelsesloven.

Revisjonen mener avtalen medfører ulovlige utdelinger til oppretter.

Selvstendighetskriteriet

Stiftelsen er innrettet slik at alle praktiske oppgaver i hovedsak ivaretas av kommunen. Kommunen har sett det slik at skillet mellom stiftelsen og kommunen kun er formalitet, uten praktisk betydning, og dessuten at kommunen og stiftelsen i hovedsak har sammenfallende interesser.

Departementet og advokat Brath har pekt på at stiftelsen er satt opp på en måte som kan være problematisk opp mot selvstendighetskriteriet:

Departementet benytter anledningen til å påpeke at det er problematisk at kommunen betaler for administrasjonen. Det kan være vanskelig for stiftelsen å opptre uhildet og selvstendig, når kommunen betaler lønnen til den/de som skal ivareta stiftelsens selvstendighet og interesser. (Justisdepartementet, 2012)

Advokat Brath skriver at:

På bakgrunn av de tette båndene som er mellom kommunen som oppretter og eneste leietaker og stiftelsen som utleier, vil styremedlemmer i stiftelsen oppnevnt blant kommunens tillitsvalgte eller ansatte ofte bli inhabile. De vesentligste av styrets

beslutninger vil Kommunen lett måtte anses å ha en betydelig økonomisk eller annen fremtredende interesse i. Det gjelder også beslutninger knyttet til en eventuell nedleggelse av stiftelsen og videreføring av boligtilbudet til vanskeligstilte gjennom en annen organisasjonsform. (Advokat Brath.)

Stiftelsens styre har i lange perioder vært valgt utelukkende blant ansatte og tillitsvalgte i Bodø kommune. Dette oppfyller ikke kravene til styrets sammensetning i stiftelsesloven. Daglig leder i stiftelsen var tidligere økonomisjef i kommunen. Daglig leder i stiftelsen pr dags dato, var tidligere økonomisjef i kommunen.

Revisjonen har funnet manglende oppfyllelse av vedlikeholdsplikten, ulovlige utdelinger og for øvrig et høyt utdelingsnivå. Avviket fra norm/forventning kommer uavkortet kommunen til gode.

Stiftelsens søknad om omdanning til opphør synes først og fremst å være basert på kommunens interesser.

Revisjonen mener at det i realiteten er kommunen selv som har tatt stilling til hvilket nivå de årlige utdelingene, til seg selv, skal ligge på.

Det er vanskelig å komme til noen annen konklusjon enn at selvstendighetskriteriet ikke er oppfylt.

6. KONKLUSJON

Revisjonens gjennomgang viser at et sentralt formål med opprettelsen av stiftelsen var å omgå kommunale lånebegrensninger.

Avtalen mellom kommunen og stiftelsen var åpenbart ikke balansert. Styret har ikke hatt noe forhold til forvaltningen av eiendomsmassen. Styret har ikke hatt noen kontroll med den økonomiske utviklingen og har ikke hatt noen reell påvirkning på nivået på årlige utdelinger. Det er foretatt ulovlige utdelinger til oppretter.

Stiftelsen er ikke forvaltet i tråd med stiftelseslovens krav til forsvarlig forvaltning. Bodø kommunale boligstiftelse synes å være en pro forma-konstruksjon. Selvstendighetsvilkåret er ikke oppfylt.

7. ANBEFALINGER

Bodø kommune har en sterk og vedvarende interesse i forvaltningen av BKBS. Kommunen er oppretter og er gjennom vedtektene satt i en posisjon hvor en har faktiske muligheter til å påvirke og utøve rådighet ut over det som er tillatt etter stiftelsesloven. Kommunen må derfor utvise særskilt aktsomhet i saker som berører BKBS.

- Bodø kommune må påse at det er realitet i Bodø Kommunale Boligstiftelses selvstendighet.

En stiftelse har ingen eiere. Ved valg av representanter til styret i BKBS, bør kommunen legge mindre vekt på å fremme egne interesser og legge mer vekt på kandidatenes kapasitet til å fylle rollen slik loven forutsetter.

- Bodø kommune må sikre at kommunens selskapsstyrer innehar tilstrekkelig kompetanse og kapasitet.

Kommunestyret i Bodø har vedtatt at det skal utarbeides selskapsspesifikke eierstrategier for Bodø kommunes selskaper.

- Bodø kommune bør sørge for klarhet i bestillingen av selskapsspesifikke eierstrategier til AS og IKS.

8. RÅDMANNENS KOMMENTAR

Rådmannens kommentar til rapporten finnes i vedlegg 1.

Det er ikke gjort endringer i rapporten på bakgrunn av rådmannens kommentar.

Vi har likevel valgt å svare kort på siste del av rådmannens uttalelse.

Rådmannen skriver i sin kommentar:

«Det jeg imidlertid reagerer på er at rapporten omtaler en utgått/ ikke gjeldende avtale, og dermed et forhold mellom kommunen og stiftelsen som er endret. Gjennom 2016 og 2017 har det vært arbeidet sammen mellom kommunen og stiftelsen for å få endret forholdet, for å sikre at vi er innenfor stiftelseslovens bestemmelser. Ny avtale ble så inngått på slutten av 2017, med vedtak i bystyret i desember 2017 og også styret i stiftelsen.

Og etter rådmannens oppfatning er den nye gjeldende avtalen i tråd med revisjonens tilrådning. Hva er da hensikten med rapporten, og burde heller ikke revisjonen vurdere gjeldende avtale?»

Revisjonens oppdrag har vært å beskrive/vurdere eierstyringen i Bodø kommune. Hva gjelder stiftelsen har vi også i kapittelet om avgrensning (s. 12), siste setning beskrevet hva vi vil behandle i rapporten. Vi må dermed gjøre våre vurderinger ut fra forholdene før oppdraget ble gitt oss av kontrollutvalget. Det er også lite å beskrive i forholdet mellom Bodø kommune og Stiftelsen etter at ny avtale ble gjort gjeldende.

Det er bra at det har kommet på plass en ny avtale, og vi håper denne rapporten setter på dagsorden å sørge for at en ikke faller tilbake i «gamle synder». Avtalen er endret, og er nok mye riktigere enn den gamle, men jobben med å behandle stiftelsen riktig er ikke gjort. Dette er en prosess som må arbeides med fremover i tid.

Revisjonen forstår rådmannens synspunkt om at det ville vært av større praktisk interesse, med tanke på arbeidet framover, å få vurdert den nye avtalen opp mot de kravene som stilles. Imidlertid ble vi ikke presentert den nye avtalen før ved verifiseringen av denne delen av rapporten. Vi valgte da å la dette ligge av hensyn til tidsbruken i prosjektet.

9. RESSURSBRUK

Medgått tid: 650 timer

9. KILDER/REFERANSER:

Problemstilling 1 og 2

- Kommunalt eierskap (Vibeke Resch-Knudsen) 1.utgave, 1. opplag 2011
- Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll (Kommunesektorens organisasjon)
- Bodø kommunes eierskapspolitikk (Eierskapsmelding 2015)
- Felles strategi for samarbeid og eierstyring (Godkjent Salten Regionråd 02.06.2016)
- Eieropplæring i Bodø kommunen 27.03.2014 (Vibeke Resch-Knudsen)
- Saksframlegg til Formannskapet 24.06.2015 løpenr. 43458/2015
- Saksframlegg til Bystyret 10.12.2015 løpenr. 78558/2015
- Saksframlegg til Bystyret 08.09.2016 løpenr. 62316/2016
- Saksframlegg til Bystyret 07.12.2017 løpenr. 69140/2017
- Bystyrets vedtak i 10.12.2015, PS 15/146 (Interkommunale samarbeidsordninger-eierstrategi -2.gangs behandling)
- Bodø Energi AS
  - o Vedtekter
  - o Styreinstruks
  - o Styreevaluering
- Bodø Spektrum AS
  - o Vedtekter
  - o Instruks for daglig leder
  - o Instruks for styret
  - o Bodø Spektrums Strategi
- Salten Brann IKS
  - o Vedtekter
  - o Virksomhetsstrategi 2018-2021
  - o Evaluering av styret
  - o Strategi Salten Brann IKS
  - o Møteplan 2018

Problemstilling 3

- Driftsavtale BKBS-Bodø kommune, 1996
- Bodø kommune, saksframlegg (11/130, 11/143):
- BKBS, Søknad om omdanning til opphør, 18 januar 2012
- Justisdepartementet, svar på klage på avslag på søknad om omdanning til opphør
- BKBS, Tilleggsreferat til årsmøte, 2011
- BKBS, Vedtekter
- BKBS/Advokat Brath, Betenkning bestilt av Styret i BKBS
- BKBS, årsregnskap 2009, 2010, 2014, 2015
- Bodø kommune, oversikt over økonomiske forhold Boligkontoret & BKBS
- Korrespondanse mellom stiftelsen og Stiftelsestilsynet, tematilsyn 2014
- BKBS, møtereferater 2006-2010

Vedlegg 1 – Rådmannens kommentar:

Rådmannen har gjennom 2017 og fram til nå i 2018 arbeidet med å få på plass eierstrategier og vedtekter for de tre kommunale foretakene. Prosessen har gjennomført i nær dialog med KF'ene, både administrasjon og styrene. I prosessen har det vært en føring fra bystyret at strategiene og vedtektene skulle samordnes slik at form og innhold skulle være gjenkjennbart mellom de tre foretakene.

Rådmannen legger ikke skjul på at prosessen har vært krevende; både for å sikre god nok framdrift, men også fordi det har vært nødvendig å bruke tid på å oppnå enighet mellom kommune og foretak. Men samtidig er rådmannen og foretakene tilfreds med at eierstrategiene ble vedtatt i bystyret i mai 2018, og vedtektene vedtas i bystyret i mai 2018.

Eierstrategier for IKS'ene har vært drøftet og vurdert i regionen. Rådmannen peker på at dette også er et tema som drøftes i eiermøter og representantskapsmøter. For Bodø kommune er vi også opptatte av forholdet mellom eierskap, innflytelse og finansieringsform. Også fordi forholdet her endrer seg via nye medlemmer, endringer i antall innbyggere mv; uten at dette automatisk gir endringer i innflytelse og finansieringsandel.

Arbeidet med å utarbeide strategier for kommunens eierskap i selskapene/ AS som kommunen eier starter for fullt nå. Rådmannen vil særlig fokusere på de to energiselskapene SKS og Bodø energi, men også andre selskaper med kommunalt eierskap skal vurderes. Dette gjelder bla Salten bilruter, Bodø industri, Bopro oa.

Når det gjelder stiftelser registrerer rådmannen revisjonens nokså kraftfulle konklusjoner vedr Bodø kommunale boligstiftelse. Disse bygger jo på avtalen fra 1996, og selv om den avtalen nok ikke var god eller balansert nok mener rådmannen at forslaget til rapport er alt for unyansert i forhold til avtalen. Rådmannen minner her om at avtalen er vurdert og håndtert gjensidig av både kommunen og stiftelsen (ved ulike styrer og daglig leder) i perioden fra inngåelse til 2017.

Det jeg imidlertid reagerer på er at rapporten omtaler en utgått/ ikke gjeldende avtale, og dermed et forhold mellom kommunen og stiftelsen som er endret. Gjennom 2016 og 2017 har det vært arbeidet sammen mellom kommunen og stiftelsen for å få endret forholdet, for å sikre at vi er innenfor stiftelsesloven's bestemmelser. Ny avtale ble så inngått på slutten av 2017, med vedtak i bystyret i desember 2017 og også styret i stiftelsen.

Og etter rådmannens oppfatning er den nye gjeldende avtalen i tråd med revisjonens tilråding. Hva er da hensikten med rapporten, og burde heller ikke revisjonen vurdere gjeldende avtale?

Med hilsen

Rolf Kåre Jensen
Rådmann
Bodø Kommune

SAK 20/18

Status for fremdrift i kommunens arbeid med eierstrategier

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
01.06.2018

Vedlegg:

- Ingen

Bakgrunn:

Kontrollutvalget har i løpet av 2017 og 2018 med jevne mellomrom fått orientering om status for kommunens arbeid med eierstrategier. Utvalget fikk en slik orientering i oktober 2017, hvor utvalget fattet følgende vedtak:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

Kontrollutvalget viser til bystyrets vedtak 10. desember 2015, sak 15/158 *Bodø kommunes eierskapspolitikk - eierskapsmelding 2015*, der bystyret ber om utarbeidelse av spesifikke eierstrategier for foretak og selskap. Videre viser utvalget til bystyrets vedtak i sak 16/90 *Kommunale foretak - eierstrategier og retningslinjer for samhandling*, hvor det fremkommer at «*Rådmannen vil fortsette arbeid med utvikling av rutiner for oppfølging av kommunens eierskap, inkludert IKS-selskap og aksjeselskap*». Utvalget registrerer at foretak og administrasjon har igangsatt et arbeid med oppfølging av bystyrets vedtak, men at arbeidet med eierstrategier for foretakenes del ikke er ferdigstilt på tross av tiden som har gått siden bystyrets vedtak. Det er ikke tilfredsstillende at det går så lang tid før oppfølging av bystyrets vedtak slutføres. Kontrollutvalget understreker administrasjonens og foretakenes ansvar for oppfølging av bystyrets vedtak.

Utvalget fikk også en orientering i sitt møte 18. januar 2018, og her ble det vedtatt å ta til etterretning administrasjonens redegjørelse.

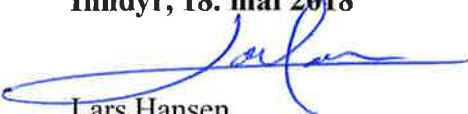
I bystyrets møte 9. mai ble det behandlet og vedtatt sak med Eierstrategier for kommunale foretak (sak 18/53).

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden er rådmannen, eller den rådmannen bemyndiger, bedt om å møte i kontrollutvalget klokken 09.30 for å redegjøre om kommunens arbeid med eierstrategier på selskapsnivå, utenom Interkommunale selskap og Kommunalt Foretak. I tillegg svare på eventuelle spørsmål fra kontrollutvalget.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Inndyr, 18. mai 2018

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

SAK 21/18

Status for kommunens økonomi

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
01.06.2018

Vedlegg:
• Ingen

Bakgrunn for saken

Sak med orientering om status for kommunens økonomi er satt på dagsorden i henhold til kontrollutvalgets virksomhetsplan for 2018.

I tillegg til å avgi uttalelse når kommuneregnskapet foreligger, har kontrollutvalget med ujevne mellomrom bedt om og fått informasjon om status for kommunens økonomi.

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden er rådmannen, eller den rådmannen bemyndiger, kalt inn til utvalget for å orientere og svare på eventuelle spørsmål fra kontrollutvalget. Det er bedt om at kontrollutvalget får informasjon om:

- Hovedtrekkene i tertialrapport 1, 2018

Tertialrapport 1 ettersendes så snart denne foreligger.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Inndyr, 18. mai 2018

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

SAK 22/18

Oppfølging av forvaltningsrevisjon Internkontroll Helse og omsorg

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
01.06.2018

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS 15.08.2017: (utdrag) Forvaltningsrevisjon Internkontroll i Helse- og omsorgsavdelingen

Bakgrunn:

Bystyret behandlet i sak 17/136, forvaltningsrevisjonsrapporten Internkontroll Helse og omsorg. I henhold til forskrift om kontrollutvalg § 12 skal kontrollutvalget påse at bystyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av rapporter om forvaltningsrevisjon følges opp.

Formålet med revisjonen var å gjennomgå og vurdere Helse- og omsorgsavdelingens internkontrollsystem.

Følgende problemstilling ble derfor undersøkt:

1. Har Helse- og omsorgsavdelingen etablert et internkontrollsystem som sikrer at driften er i samsvar med lov, forskrift og overordnede instruksjer?

På bakgrunn av rapportens undersøkelser, ga revisor følgende anbefalinger:

Kommunen bør prioritere arbeidet med å utvikle mål, indikatorer og rapporteringsrutiner, med et særlig fokus på etterlevelsesperspektivet

Kommunen bør prioritere arbeidet med å videreutvikle rutiner knyttet til brukermedvirkning og brukerundersøkelser

Kommunen bør øke fokuset på kontroll og oppfølging

Kommunen bør vurdere økt fokus på ledelsesforankring av internkontrollen og økt støtte til virksomhetene i form av kompetanse, verktøy og virkemidler

Bystyret fattet følgende vedtak i sin behandling av rapporten:

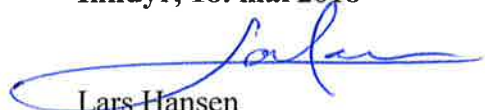
1. *Forvaltningsrevisjonsrapporten Internkontroll i Helse- og omsorgsavdelingen er forelagt bystyret i Bodø og tas til etterretning.*
2. *Bystyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger:*
  - a) *Kommunen bør prioritere arbeidet med å utvikle mål, indikatorer og rapporteringsrutiner, med et særlig fokus på etterlevelsesperspektivet*
  - b) *Kommunen bør prioritere arbeidet med å videreutvikle rutiner knyttet til brukermedvirkning og brukerundersøkelser*
  - c) *Kommunen bør øke fokuset på kontroll og oppfølging*
  - d) *Kommunen bør vurdere økt fokus på ledelsesforankring av internkontrollen og økt støtte til virksomhetene i form av kompetanse, verktøy og virkemidler*

I tilknytning til kontrollutvalgets sak er jeg rådmannen, eller den rådmannen bemyndiger, bedt om å møte i kontrollutvalget kl 10.00 for å redegjøre om den oppfølgning vedtaket har fått fra administrasjonens side, samt svare på eventuelle spørsmål fra kontrollutvalget. Fordi bystyrets vedtak er forholdsvis omfattende og inngående, er det bedt om at utvalget i møtet får en skriftlig informasjon med hovedtrekkene i rådmannens redegjørelse.

Forslag til vedtak:

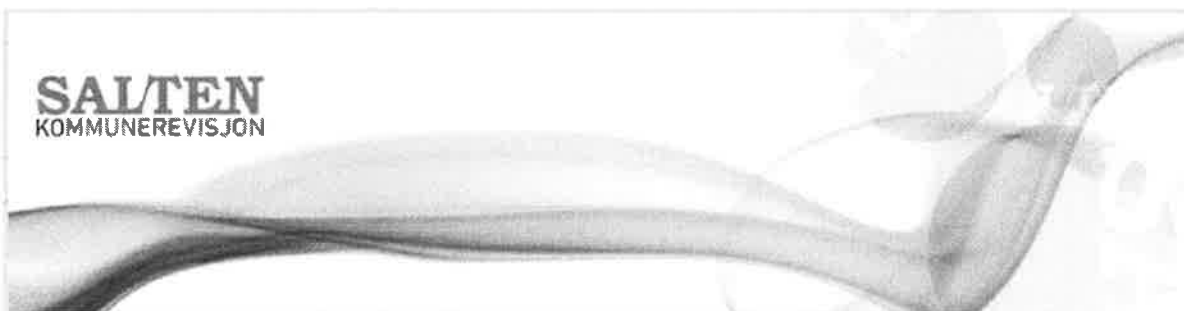
1. Kontrollutvalget har i medhold av forskrift om kontrollutvalg § 12 gjennomført en oppfølging av bystyrets vedtak i sak 17/136 Forvaltningsrevisjon Internkontroll Helse og omsorg.
2. Rådmannen har redegjort for på hvilken måte bystyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer følgende:
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes bystyret til orientering.

Inndyr, 18. mai 2018

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Forvaltningsrevisjon

***Internkontroll i
Helse- og omsorgsavdelingen***

Bodø kommune

Innholdsfortegnelse:

0. SAMMENDRAG	5
1. INNLEDNING	9
1.1 Bakgrunn.....	9
1.2 Formål.....	9
1.3 Problemstilling.....	9
1.4 Avgrensninger.....	9
2. METODE OG GJENNOMFØRING.....	10
3. REVISJONSKRITERIER	11
4. FAKTA OG VURDERINGER	12
4.1. Kontrollmiljø	12
4.1.1. Fakta	12
4.1.2. Vurderinger.....	19
4.2. Risikovurdering.....	21
4.2.1. Fakta	21
4.2.2. Vurderinger.....	25
4.3. Kontrollaktiviteter	26
4.3.1. Fakta	26
4.3.2. Vurderinger.....	29
4.4. Informasjon og kommunikasjon.....	30
4.4.1. Fakta	30
4.4.2. Vurderinger.....	32
4.5. Overvåking.....	33
4.5.1. Fakta	33
4.5.2. Vurderinger.....	35
5. OPPSUMMERING OG KONKLUSJON.....	36
6. ANBEFALINGER.....	37
7. RÅDMANNENS KOMMENTAR	38
Kilder/Referanser:	39
Vedlegg 1 – Rådmannens kommentar:	43
Vedlegg 2 - Revisjonskriterier	45

0. SAMMENDRAG

Kontrollutvalget i Bodø kommune vedtok i møte 14. oktober 2016 å gjennomføre en undersøkelse av internkontrollen i Helse- og omsorgsavdelingen i Bodø kommune.

Prosjektet er prioritert som nummer én i plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016-2019. Formålet med prosjektet er å gjennomgå og vurdere Helse- og omsorgsavdelingens internkontrollsystem.

Problemstillingen er formulert slik:

- Har Helse- og omsorgsavdelingen etablert et internkontrollsystem som sikrer at driften er i samsvar med lov, forskrift og overordnede instruksjer?

Revisjonskriteriene er utledet fra relevante lover og forskrifter, med fokus på forskrift om internkontroll i helse- og omsorgstjenesten. Kriteriene er operasjonalisert med COSO-rammeverket.

Fakta og vurderinger kan oppsummeres som følger:

Kontrollmiljø

Omfang og innretning på organisasjonsstruktur, ledelse, stab og støtte i Helse- og omsorgsavdelingen har vært oppe til vurdering i flere sammenhenger. BDO har pekt på behovet for juridisk kompetanse, økonomistyring og kvalitetsrådgiver, og Bedriftskompetanse AS har gjort utredninger om forholdet mellom politikk og administrasjon. Kommunaldirektøren har fått (økt) tilgang til ressurser innen økonomistyring.

Bodø kommune innførte aktivitetsbasert finansiering i hjemmetjenesten i 2016 og arbeider i skrivende stund videre med å innføre modellen også innen andre deler av pleie og omsorg. Helse og omsorgsavdelingen har gått i balanse de to siste årene.

Avdelingen må forholde seg til et krysspress, hvor man på den ene siden skal ta hensyn til vedtak og økonomiske rammebetingelser og på den andre siden mennesker med et større eller mindre behov for hjelp, og variasjon i behovet både fra dag til dag og over tid. Fokus på forebygging og rehabilitering utfordres av at dette koster tid og penger samtidig som resultatene kan være usikre og vil vise seg over (lang) tid. Aktiviteten (omfanget), både på individ- og gruppenivå varierer.

Avdelingen legger vekt på åpenhet, transparens og man praktiserer tillitsbasert ledelse. Alle ledere som er intervjuet er klare på at man har tillit til de ansatte i førstelinjen og de vurderingene som gjøres fra dag til dag. Man ser på aktivitetsbasert finansiering som et verktøy eller et hjelpemiddel og ikke noe som kan erstatte kompetanse og integritet hos de ansatte.

Helse- og omsorgsavdelingen møter utfordringene med varierte verktøy og teknikker; aktivitetsbasert finansiering, men også tillitsbasert ledelse, åpenhet, transparens og vilje til å bli sett i kortene. Det jobbes også systematisk med å få til en kultur for å melde avvik.

Risikovurdering

Helse og omsorgsavdelingen er i startfasen i arbeidet med en ny, overordnet og helhetlig helse- omsorg og sosialplan med underliggende delplaner (fagplaner) etter behov.

Mål og resultatkrav er til en viss grad beskrevet i lederavtalene. Lederavtalene er ikke oppdaterte, og det opplyses at de er under rullering. Avdelingen har lagt frem dokumentasjon på gjennomførte årlige ledersamtaler hvor mål- og resultatkrav og fokusområder for perioden er omtalt. Den primære plattformen for mål- og resultatkrav har vært årsbudsjett og økonomiplan.

Avdelingen arbeider fortsatt med å komme frem til gode mål og indikatorer for kvalitet. Noen enheter har flere og/eller mer nyanserte mål og indikatorer som det rapporteres på, men dette gjenspeiles foreløpig ikke i noen formell plattform. I årsbudsjettet for 2016 er det angitt at man skal levere tjenester innenfor gjeldende lovverk og gitte økonomiske rammer. Det er dermed stilt krav til etterlevelse, på et overordnet nivå. Det er imidlertid ikke stilt krav til- og det er i hovedsak ikke funnet formaliserte rutiner knyttet til rapportering på etterlevelse.

På spørsmål om det gjøres risikovurderinger eller ros-analyser har revisjonen fått opplyst at det gjøres risikovurderinger ved omstillinger/organisasjonsendring. Avdelingen kan ikke dokumentere ros-analyser i et etterlevelsesperspektiv. Det er ikke dermed sagt at man ikke har et (bevisst) forhold til risiko; på et overordnet nivå er alle som er intervjuet enige om hvor det er fare for svikt. Dette er særlig innenfor medikamentbehandling og samhandling, noe som også fremgår av gjennomførte tilsyn og rapporterte avvik. Det er også innenfor disse områdene avdelingen har fokus og har gjennomført tiltak.

Kontrollaktiviteter

Gjennomførte revisjoner og tilsyn de siste årene viser en mengde avvik og vesentlige mangler i internkontrollen. Avvikene er lukket og tilsynene er avsluttet. Helse- og omsorgsavdelingen er for tiden i gang med en opprydding i- og samkjøring av rutinebeskrivelsene i Kvalitetslosen.

Samlet sett viser Helsetilsynets kommentarer til avdelingens internkontroll at det kan være behov for mer koordinering og kontroll og en oppfølging av at rutinene følges i praksis.

Informasjon og kommunikasjon

I hjemmetjenesten har man koordineringsmøter flere ganger pr dag. Dette er et sentralt virkemiddel. Andre sentrale plattformer for informasjon og kommunikasjon er

kvalitetssystemet Compilo: Kvalitetslosen – som benyttes av hele kommunen, Gerica og et nytt system som er under utvikling; Styrhuset.

Kommunen arbeider fortsatt med å utvikle Styrhuset. Parallelt arbeider man med å rulle ut aktivitetsbasert finansiering i flere områder i Helse og omsorg. Flere ledere uttaler at de har litt innkjøringsproblemer når det gjelder brukergrensesnittet, at de er litt usikre på om de kjenner seg igjen eller om de kan stole på tall og prognoser. En leder uttaler at «vi er ikke økonomer» og at de ønsker seg mer støtte til økonomistyring. En annen leder forklarer at man «jukser litt» og bruker Visma for å få oversikt over den økonomiske situasjonen.

Revisjonen oppfatter Helse- og omsorgsavdelingen, og Bodø kommune, som fremoverlent i tilnærmingen til det digitale skiftet og innføring av velferdsteknologi. Kommunen disponerer gode verktøy for dokumenthåndtering, risikovurderinger og avvikshåndtering. «Styrhuset» er et ambisiøst prosjekt og det ligger antagelig et stort potensial i tankegangen automatisk datafangst og digitalisering i et styrings- og kontrollperspektiv.

Overvåking

Kvalitetshåndboken beskriver rutiner for rådmannens- og ledelsens oppfølging av internkontrollen. Gjennomgangen av revisjon og tilsyn i kapittel 4.3 viser at dette antagelig ikke har vært fulgt opp i tilstrekkelig grad.

Helse- og omsorgsavdelingen har rutiner for brukermedvirkning, både ved søknad om tjenester og via primærkontakt og tredagerssamtaler. Avdelingen har ingen rutiner for brukerundersøkelser. Her er det rom for større ambisjoner. Avdelingen har et pågående arbeid i denne sammenheng.

Når kommunen får fullført det nye styringssystemet og får det i (full) drift vil dette kunne gi ledelsen et godt utgangspunkt og et grunnlag for løpende overvåking av tilstanden innen sentrale tjenestoområder og innen internkontrollen.

Oppsummering

Helse- og omsorgsavdelingen har vært utsatt for et høyt endrings- og omstillingstrykk, etter flere år med kostnadsøkninger og budsjettoverskridelser. Fokus har derfor i stor grad vært på økonomistyring.

Mye tyder på at Bodø kommune leverer tjenester av høy kvalitet. Revisjonen mener Helse- og omsorgsavdelingen arbeider systematisk og målrettet på strategisk nivå, med fokus på blant annet forebygging, rehabilitering, hverdagsmestring, frivillighet og velferdsteknologi, i tråd med nasjonale føringer og politiske vedtak.

Arbeidet med kvalitet og internkontroll ser ut til i stor grad (i praksis) å være delegert til det utøvende nivå i organisasjonen. Bodø kommune bør vurdere økt fokus på ledelsesforankring og økt støtte til virksomhetene i form av kompetanse, verktøy og virkemidler.

Anbefalinger

Med bakgrunn i den gjennomførte undersøkelsen har revisjonen følgende anbefalinger:

- ✓ Kommunen bør prioritere arbeidet med å utvikle mål, indikatorer og rapporteringsrutiner, med et særlig fokus på etterlevelsesperspektivet
- ✓ Kommunen bør prioritere arbeidet med å videreutvikle rutiner knyttet til brukermedvirkning og brukerundersøkelser
- ✓ Kommunen bør øke fokuset på kontroll og oppfølging
- ✓ Kommunen bør vurdere økt fokus på ledelsesforankring av internkontrollen og økt støtte til virksomhetene i form av kompetanse, verktøy og virkemidler

5. OPPSUMMERING OG KONKLUSJON

Helse- og omsorgsavdelingen har vært utsatt for et høyt endrings- og omstillingstrykk, etter flere år med kostnadsøkninger og budsjettoverskridelser. Fokus har derfor i stor grad vært på økonomistyring. Avdelingen har gjort justeringer i styringsstrukturen og innført aktivitetsbasert finansiering, og har gått i balanse de to siste årene.

Mye tyder på at Bodø kommune leverer tjenester av høy kvalitet. Revisjonen oppfatter Helse- og omsorgsavdelingen, og Bodø kommune, som fremoverlent i tilnærmingen til det digitale skiftet og innføring av velferdsteknologi. Revisjonen mener Helse- og omsorgsavdelingen arbeider systematisk og målrettet på strategisk nivå, med fokus på blant annet forebygging, rehabilitering, hverdagsmestring, frivillighet og velferdsteknologi, i tråd med nasjonale føringer og politiske vedtak.

Kommunen har hatt mindre fokus på risiko og risikostyring, usikkerhet og variasjon i omfanget av lovpålagte oppgaver. Økt oppmerksomhet på dette vil antagelig være hensiktsmessig.

Påviste svakheter i rutiner og rutinebeskrivelser er i ferd med å bli rettet opp. Det vil antagelig også være behov for økt fokus på overvåking og kontroll i tiden fremover.

Arbeidet med kvalitet og internkontroll ser ut til i stor grad (i praksis) å være delegert til det utøvende nivå i organisasjonen. Bodø kommune bør vurdere økt fokus på ledelsesforankring og økt støtte til virksomhetene i form av kompetanse, verktøy og virkemidler.

Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten trådte i kraft 01.01.2017. Forskriften er mer nyansert og utfyllende enn internkontrollforskriften, og det er mulig at dette i praksis vil føre til økte krav til kvalitetsarbeidet i kommunene generelt, og til formalisering og dokumentasjon spesielt.

6. ANBEFALINGER

Med bakgrunn i den gjennomførte undersøkelsen har revisjonen følgende anbefalinger:

- ✓ Kommunen bør prioritere arbeidet med å utvikle mål, indikatorer og rapporteringsrutiner, med et særlig fokus på etterlevelsesperspektivet
- ✓ Kommunen bør prioritere arbeidet med å videreutvikle rutiner knyttet til brukermedvirkning og brukerundersøkelser
- ✓ Kommunen bør øke fokuset på kontroll og oppfølging
- ✓ Kommunen bør vurdere økt fokus på ledelsesforankring av internkontrollen og økt støtte til virksomhetene i form av kompetanse, verktøy og virkemidler

Vedlegg 1 – Rådmannens kommentar:

Salten kommunerevisjon IKS
09.08.2017

Helse- og omsorgsavdelingen - forvaltningsrevisjon - rådmannens uttalelse

Rådmannen viser til Salten kommunerevisjons forvaltningsrevisjon og rapport datert juni 2017.

Salten kommunerevisjon IKS har utarbeidet en grundig rapport knyttet til internkontrollen i helse- og omsorgsavdelingen, og rådmannen sier seg tilfreds med rapporten som oppsummerer resultatene fra undersøkelsen. Av tjenesteområdene i helse- og omsorgsavdelingen har revisjonen denne gang spesielt sett nærmere på hjemmetjenesten. Det fremgår av rapporten at mye tyder på at Bodø kommune leverer tjenester av høy kvalitet. Rådmannen oppfatter at dette er en anerkjennelse av det arbeidet som utføres i avdelingen. Av rapporten fremkommer 4 punkter med anbefalinger.

Kommunen bør prioritere arbeidet med å utvikle mål, indikatorer og rapporteringsrutiner, med et særlig fokus på etterlevelsesperspektivet.

Kommunen bør prioritere arbeidet med å videreutvikle rutiner knyttet til brukermedvirkning og brukerundersøkelser.

Kommunen bør øke fokuset på kontroll og oppfølging.

Kommunen bør vurdere økt fokus på ledelsesforankring av internkontrollen, og økt støtte til virksomhetene i form av kompetanse, verktøy og virkemidler.

Rådmannen oppfatter det slik at disse punktene i hovedsak vil være en naturlig videreføring av det arbeidet som utføres i kommunen i dag.

Helse- og omsorgsavdelingen har et godt samarbeid med øvrige avdelinger i kommunen. Rådmannen deler den oppfatningen som revisjonen synes å legge opp til at vurderinger knyttet til hvor godt internkontrollen fungerer i avdelingen ikke kan vurderes løst fra status på internkontrollen i de andre avdelinger som understøtter avdelingens aktivitet. Spesielt viktig er dette der avdelingen ikke har egne ressurser, men må trekke veksler på de ressurser og kompetanse som er organisert i andre avdelinger. Rådhusprosjektet vil bidra til å videreutvikle det interne samarbeidet i kommunen ytterligere.

Styrhuset er Bodø kommunes nye helhetlige styringssystem som løpende er under videreutvikling. Når det gjelder rapporteringsrutiner og etterlevelsesperspektivet vil Styrhuset være tilrettelagt for dette fra 2018. Dette er nå utviklet og skal testes. Forøvrig arbeides det med å gjøre brukervennligheten til Styrhuset bedre. Ny funksjonalitet og økt brukervennlighet vil komme på plass i løpet av høsten 2017.

Arbeidet med å utvikle mål er i flere år blitt gjennomført i bla økonomiplanprosessen. Dette kan videreføres og forbedres, og rådmannen har i sitt budsjetttrundskriv for økonomiplan 2018-2021/ årsbudsjett 2018 fremhevet viktigheten av dette arbeidet, og forpliktelsen som ligger i oppfølgingen av mål og nøkkelindikatorer. Kommunens årsmelding skal videreutvikles som dokument for rapportering på etterlevelse. Dette gjelder også lederavtalene som nå skal revideres.

Helse- og omsorgsavdelingen har rutiner for brukermedvirkning på individnivå bla ved søknad om tjenester og via primærkontakt. På systemnivå har Bodø kommune flere politiske råd som løpende behandler saker som angår tjenestemottakerne. Når det gjelder brukerundersøkelser er det allerede et administrativt og politisk fokus på dette. Brukerundersøkelser har over tid vært gjennomført i ulike former. Rådmannen ser behovet for å se nærmere på hvordan brukerundersøkelser i Bodø kommune gjennomføres slik at disse kan benyttes aktivt i videreutviklingen av de kommunale tjenestene. Innenfor helse- og omsorg er det planlagt å komme med en egen politisk sak som omhandler brukerundersøkelser i avdelingens regi.

Kontroll og oppfølgingsarbeid gjennomføres som ledd i det systematiske arbeidet i Styrhuset, og som det fremgår av rapporten vil kommunen ha et godt grunnlag for løpende overvåkning av tilstanden i tjenesteområdene og internkontrollen når dette arbeidet er gjennomført. Utover dette er det et løpende fokus på å videreutvikle Kvalitetslosen. Rådmannen vil sette fokus på internt revisjonsarbeid, som et viktig tiltak for å se om rutiner etterleves. Kommunen øker nå eksempelvis sin ressursinnsats innenfor HMS arbeidet med ansettelse av ny HMS rådgiver, som vil understøtte avdelingens aktivitet.

I rapporten fremkommer det at arbeidet med kvalitet og internkontroll i stor grad synes å være delegert til det utøvende nivå i organisasjonen. Dette er til dels en konsekvens av ønsket politikk der kommunaldirektørens stab over tid er redusert. Rådmannen ønsker å fremheve at denne aktiviteten er styrt avdelingens ledelse, og de respektive områdelederne. Helse- og omsorgsavdelingen har nå til vurdering hvordan ressursene til kvalitetsarbeidet på overordnet nivå i avdelingen kan økes.

Revisjonen er av den oppfatning at helse- og omsorgsavdelingen arbeider systematisk og målrettet på strategisk nivå med fokus på blant annet forebygging, rehabilitering, hverdagsmestring, frivillighet og velferdsteknologi i tråd med nasjonale føringer og politiske vedtak. Rådmannen ønsker å gi sin honnør til avdelingens ledelse, virksomhetsledere og medarbeidere for den målrettede jobben som så langt er gjort. Videre utviklingsarbeid står vi sammen om. Avdelingens tjenester er viktig for at Bodø kommune skal være en god kommune å bo i.

Rolf Kåre Jensen
Rådmann

SAK 23/18**Orienteringer fra revisjon og sekretariat****Saksgang:**
Kontrollutvalget**Møtedato:**
01.06.2018**Vedlegg:**

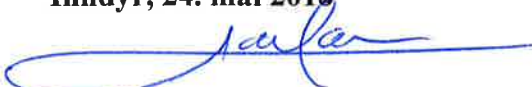
- a) Helse- og miljøtilsyn Salten IKS 3. april 2018: Innkalling til møte i representantskapet
- b) Salten kommunerevisjon IKS, 7. mai 2018: Innkalling til møte i representantskapet
- c) Nordland fylkeskommune 24. mai 2018, epost: Status i prosjekt etablering av IKS

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget gis orienteringer fra revisjon og sekretariat om status når det gjelder arbeidet med kontroll og tilsyn.

I samsvar med tidligere praksis legges det frem kopi av innkallinger til representantskap i interkommunale selskaper. Jfr kommunelovens § 80 skal kontrollutvalget og kommunens revisor varsles og har rett til å være tilstede på møter i representantskap og tilsvarende organ, vedlegg a) og b).

Vedlegg e) er en epost fra Nordland fylkeskommune vedlagt en status per 24.05.2018 i forhold til etablering av interkommunalt selskap for revisjon og kontrollutvalgsservice.

Inndyr, 24. mai 2018

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Salten Kontrollvalgsservice	
Dato	16.04.2018
Jnr.	18 / 263
Arkiv nr.	411-9 105
Hjemmel u off:	(a)

Representantskapet til HMTS

Dato: 03.04.2018
Saksbehandler: ..... Katalin Nagy
Telefon direkte: 98 22 39 33
Deres ref: .....
Løpenr.: 137/2018
Saksnr/vår ref: 2018/1
Arkivkode: 033

Innkalling til møte i representantskapet i HMTS 04.05.18

Tidspunkt: 04.05.17 kl. 10.30 – 12.00.

Det serveres lunsj kl. 12.00-13.00 og blir omvisning vedr SAMLOK kl. 13.00-13.30

Sted: Bodø Brannstasjonen

Forfall til møtet meldes til HMTS; kn@hmts.no snarest mulig.

Saksliste:

01/18	Fortegnelse over representantskapets medlemmer
02/18	Godkjenning av innkalling og saksliste
03/18	Valg av to til å underskrive protokollen
04/18	Årsberetning 2017
05/18	Årsoppgjør 2017 (resultatregnskap, balanse og noter)
06/18	Budsjettgrunnlag HMTS 2019
07/18	Valg av styre m/vara
08/18	Fastsetting av godtgjørelse til styret
09/18	Valg av revisor

Med vennlig hilsen

Lars Kr. Evjenth
leder representantskapet

Kyrre Didriksen
styreleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Kopi til:

Eierkommunene, styre m/vara i Helse- og miljøtilsyn Salten IKS, revisor, Salten Regionråd, Salten kommunerevisjon

Til representantskapet i Salten kommunerevisjon IKS

Deres ref.: *

Vår ref.: Adm/Repr/paa

Dato: 7. mai 2018

INNKALLING TIL REPRESENTANTSKAPSMØTE I SALTEN KOMMUNEREVISJON IKS

Vedlagt:

- Oversikt over valgte representanter/vararepresentanter til representantskapet
- Hovedutskrift fra representantskapsmøte 22/5/2017

Det innkalles til representantskapsmøte i Salten kommunerevisjon IKS
fredag 25. mai 2018 kl. 1300 på Fauske Hotell, Fauske.

Vi starter med lunsj kl. 1200.

Saksliste:

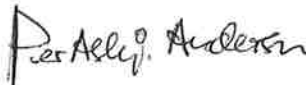
- Sak 01/18: Godkjenning av innkalling og sakliste
- Sak 02/18: Valg av to til å underskrive protokollen
- Sak 03/18: Valg av revisor og fastsettelse av revisors godtgjørelse
- Sak 04/18: Årsberetning og regnskap 2017
- Sak 05/18: Fastsetting av godtgjørelse til representantskap og styre
- Sak 06/18: Fastsetting av budsjetttramme for 2019
- Sak 07/18: Eventuelt

Sakspapirer vedlegges.

Eventuelle forfall bes meddelt undertegnede snarest.

Vararepresentanter møter kun etter nærmere innkalling.

Espen Rokkan
Representantskapets leder

Per Asbjørn Andersen
Daglig leder

KOPI:
Nordland fylkesrevisjon
Salten kontrollutvalgsservice

REPRESENTANTSKAPET I SALTEN KOMMUNEREVISJON IKS

Kommune	Eierandel %	Representant	Vararepresentant
Fauske	15	Vegard Setså Simonsborgbakken 15 8230 Sulitjelma	Siv Anita Johnsen Brekke Kleiva 29 8200 Fauske
Hamarøy	5	Jan-Folke Sandnes 8260 Innhavet	May Valle Glimmav. 6 8294 Hamarøy
Beiarn	5	Monika Sande 8110 Moldjord 416 39 125	Håkon Sæther 8114 Tollå 481 47 308
Gildeskål	5	Bernt Moe Hansen Elvebakken, 8140 Inndyr 916 47 824	
Meløy	10	Gullbjørg Strøm Jakobsen Granittveien 18 8150 Ørnes	Arild Kjerpeseth 8157 Meløy
Saltdal	5	Stig Morten Sletteng Lagerv. 5, 8250 Rognan 402 01 199	Anne Olaug Jensen Bregnev. 2, 8250 Rognan 916 04 510
Steigen	5	John-Terje Ringstad 8285 Leines	Christina Falch Holmvaag 8289 Engeløya
Sørfold	5	Gisle Hansen, nestleder 8264 Engan 75 69 58 16 951 81 990 kobbelv@online.no	Jannike Moen Kines, 8220 Røsvik 413 32 014
Bodø	45	Espen Rokkan, leder Gamle Kongsveg 10 8020 Bodø Espen@pbl.no	Thor Arne Angelsen Kringla 11 8050 Tverlandet
		Charlotte Ringkjøp Torvgt. 21 A, 8005 Bodø 950 62 665 cmringkjop@gmail.com	Åshild Opøyen Prinsens gt. 60B 8003 Bodø

Til representantskapet i Salten kommunerevisjon IKS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Salten kommunerevisjon IKS som viser et overskudd på 84 076,-. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, driftsregnskap og investeringsregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av selskapets finansiell stilling per 31. desember 2017, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov om interkommunale selskaper, forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av selskapets årsrapport, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov om interkommunale selskaper, forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for

interkommunale selskaper og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Det henvises til www.nkrf.no/revisjonsberetninger som inneholder en beskrivelse av revisors oppgaver og plikter.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

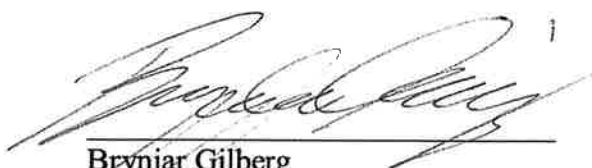
Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Bodø, 10. april 2018

Brynjar Gilberg
Fylkesrevisor
Nordland Fylkeskommune

Svar Svar til alle VidereSend

VS: Status i prosjekt etablering av IKS

Berit Pedersen [berped@nfk.no]

Til: Lars Hansen;
Knut Roar Johansen [Knut.Roar.Johansen@vagan.kommune.no];
Tobias Langseth [Tobias.Langseth@alstahaug.kommune.no]

Kopi: Knut Soleglad [Knut.Soleglad@hemnes.kommune.no]

Vedlegg: Status 230518.pdf (86 kB) [Åpne i webleser]

Salten kontrollutvalgsservice
Dato 24.05-2018
Jnr. 18/49a
Arkiv nr. 411-4203.0
Hjemmel u off:

24. mai 2018 08:57

Du videregjorde denne meldingen 24.05.2018 09:04.

Hei

Her kommer status på prosjektene.

Til orientering.

Med vennlig hilsen

Berit Pedersen

Rådgiver - Kontrollutvalget

Tlf: 75650721

Mob: 91360938

berped@nfk.no[Skype](#)

Tenk på miljøet. Ikke skriv ut denne e-posten hvis du ikke må.

Fra: Rolf M. Lossius <rolf@lossius.me>

Sendt: 23. mai 2018 15:14

Til: Marianne Dobak Kvensjø <marianne.kvensjo@gmail.com>; Berit Pedersen <berped@nfk.no>;
Brynjar Gilberg <brygil@nfk.no>

Emne: Status i prosjekt etablering av IKS

Vedlagt oversendes en status pr. 23. mai 2018.

Vennlig hilsen
Rolf M. Lossius
+47 959 97 403

Alpha Konsulent AS
Org.nr. 917 525 978 MVA
post@alphakonsulent.as

23.05.2018

Etablering av IKS for revisjon og kontrollutvalgsservice
Status pr. 24.05.18

Styringsgruppene besluttet 19. mars 2018 å sende ny forespørsel til kommunene med bakgrunn i de to utredningene som var utarbeidet. Dette ble gjort ut fra de tilbakemeldingene som var gitt under orienteringer i regionråd og på eiermøte for revisjon i Salten.

Fristen for å gi tilbakemelding fra kommunene var satt til 27. april 2018.

Det var under 50% av kommunene som gav tilbakemelding. Vesterålen og Ofoten stadfestet at de ikke ønsket å delta i videre utredning på disse selskapene. Lofoten gav fortsatt positiv tilbakemelding på å være med videre. Sør-Helgeland, Helgeland og Salten var det liten respons på forespørselen. Etter at fristen var gått ut for å svare, ble kommunene fulgt opp på telefon.

Av de som etter hvert gav tilbakemelding var Rødøy som opprettholdt sitt vedtak om å anskaffe ny revisjon gjennom offentlig anskaffelse. Det samme svaret ble gitt fra Alstahaug. Dette bør nok få konsekvenser for hvor det ene hovedkontoret for selskapet skal ligge, men det blir tatt opp i det videre arbeid.

Det ble gjennomført mange forsøk på å få kontakt med rådmann i Meløy kommune, som også er leder av rådmannsutvalget for Salten. Det har ikke lyktes å få etablert denne kontakten. Parallelt er det etablert en kontakt med rådmann i Fauske, som er positiv til å være med videre. I Fauske kommune er man fornøyd med dagens ordning, men ser at kompetansemiljøet kan bli for lite inn i framtiden. Av den grunn er de positiv til å være med videre.

Etter å ha fulgt opp kommunene, er det nå gjort avtale med leder av rådmannsutvalget i Lofoten og Helgeland, samt rådmann i Fauske, om å utnevne en rådmann/økonomisjef fra hver av disse regionene. Det er i tillegg rettet en henvendelse til rådmannen i Vefsn om å bistå i det videre arbeidet. Vefsn har tidligere signalisert at de er positiv men avventende. Disse skal bistå i slutføringen av utredningen knyttet til økonomi og selskapsavtaler, samt å formidle dette innad i regionene de tilhører.

Jeg tar sikte på å få til et møte med disse kontaktpersonene i løpet av juni.

Når dette møtet er avviklet, vil det utarbeides en sluttrapport, samt et forslag til videre framdrift for prosjektet. Kontrakten med Alpha Konsulent AS går ut 30. juni 2018, og avtalen som ble inngått, med de endringer av framdriftsplan som styringsgruppene vedtok, vil da være oppfylt innenfor den tidsfrist som ligger i avtalen med NFK.

Hilsen
Alpha Konsulent AS
Rolf M. Lossius

SAK 24/18

Eventuelt

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
01.06.2018

Vedlegg:

Forslag til vedtak:

Inndyr, 18. mai 2018

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget